

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

**İstek Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin
İş Güvenliği Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi: İstanbul
Kampüslerinde Uygulama**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR KOYUNCU

Tez Danışmanı

PROF. DR. ÖMER FARUK ÖZTÜRK

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

İSTEK OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN
İŞ GÜVENLİĞİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:
İSTANBUL KAMPÜSLERİNDE UYGULAMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UĞUR KOYUNCU

Tez Danışmanı

PROF. DR. ÖMER FARUK ÖZTÜRK

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Uğur KOYUNCU tarafından Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK yönetiminde hazırlanan ve 30/01/2023 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “İSTEK Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Güvenliği Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi: İstanbul Kampüslerinde Uygulama” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK

(Danışman)

Prof. Dr. Erdal CANPOLAT

Doç. Dr. Mehmet PİŞKİN

İmza

.....

.....

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 30/01/2023

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK
Enstitü Müdürü

.././2023

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Uğur KOYUNCU

15 /01/2023

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK'e, çalıŐmam süresince bana destek olan İSTEK Okulları Eğitim Koordinatörü Serap PARMAKSIZOĞLU'na ve aileme teŐekkürlerimi sunarım.

Uğur KOYUNCU
anakkale, Ocak 2023

ÖZET

İSTEK OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN İŞ GÜVENLİĞİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: İSTANBUL KAMPÜSLERİNDE UYGULAMA

Uğur KOYUNCU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK

30/01/2023, 79

İş sağlığı ve güvenliği, personele, işyerine ve üretime gelebilecek zararları önlemeyi amaçlayan çok disiplinli bir kavramdır. İşyerlerinde güvenlik kültürünün gelişmesiyle ortaya çıkabilecek tehlikelerden korunabilir, kazalar ve meslek hastalıkları azaltılabilir. Güvenlik kültürü sadece sanayiden sayılan işyerlerini kapsamamakta, okullarda sadece öğretmenlerin değil aynı zamanda öğrencilerinde tehlikeleri tanımlaması ve önleyici unsurları belirlemesi açısından önemlidir.

Bu tez çalışmasının amacı; İstanbul merkez ve ilçelerinde hizmet veren İSTEK Okulları'nda görev yapan öğretmenlerin yürürlükte olan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun ve bu kanuna bağlı yönetmeliklerinin zorunlu kıldığı sorumluluklara ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda 24 adet sorudan oluşan bilgi değerlendirme ölçeği hazırlanmış ve katılımcılara yüz yüze anket yöntemi ile uygulanmıştır. Veri setleri SPSS 24.0 istatistik yazılımı vasıtasıyla çözümlenmiştir.

Tez çalışması neticesinde; 55-65 yaş arasında, bekar ve erkek öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgi seviyelerinin araştırmadaki diğer gruplara nazaran daha olumlu cevaplar verdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi düzeyi, Farkındalık, Güvenlik Kültürü, İş Sağlığı ve Güvenliği, Okul, Öğretmen

ABSTRACT

EVALUATION OF OCCUPATIONAL SAFETY LEVELS OF TEACHERS WORKING AT İSTEK SCHOOLS: APPLICATION IN ISTANBUL CAMPUSES

Uğur KOYUNCU

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Department of Occupational Health and Safety

Advisor: Prof. Dr. Ömer Faruk ÖZTÜRK

30/01/2023, 79

Occupational Health and Safety is a multi-disciplinary notion that aims to prevent harm to personnel, workplace and production. With the growing of a safety culture in the place of employment, the dangers that may arise can be protected, accidents and occupational diseases can be reduced. The safety culture does not only cover the workplaces that are considered as industrial, but it is significant for not only teachers but also students in schools to identify hazards and determine preventive elements.

The purpose of this thesis study; to appraise the knowledge level of the teachers working at İSTEK Schools serving in the center and districts of Istanbul, regarding the responsibilities required by the Occupational Health and Safety Law No. 6331 and connected regulations. For this purpose, an information evaluation scale consisting of 24 questions was prepared and applied to the participants by face-to-face survey technique. Data sets were analyzed using SPSS 24.0 statistical software.

As a result of the thesis study; It has been determined that the knowledge levels of single and male teachers between the ages of 55-65 about occupational health and safety give more positive answers than the other groups in the research.

Keywords: Knowledge Level, Awareness, Safety Culture, Occupational Health and Safety, School, Teacher

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1

1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı	1
1.2. Güvenlik Kültürü	1
1.3. Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği	2
1.3.1. Okullarda Meydana Gelen Kazalar	3
1.3.2. Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

7

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM

10

3.1. Araştırmanın Amacı	10
3.2. Araştırmada Kullanılan Yöntem	10
3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	11

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		12
ARAŞTIRMA BULGULARI		
4.1.	Katılımcılara Ait Demografik Bulgular	12
4.2.	Anket Sorularına İlişkin Bulgular	13
4.3.	Anket Sorularına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Analizi	27
4.3.1.	Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız T Testi Analizi	27
4.3.2.	Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız T Testi Analizi	30
4.4.	Anket Sorularına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA)	31
4.4.1.	Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi	31
4.4.2.	Okul Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi	34
4.5.	Anket Sorularına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	49
4.6.	Anket Sorularına İlişkin Çapraz Tablo (Crosstabs) Analizi	50
BEŞİNCİ BÖLÜM		56
SONUÇ ve ÖNERİLER		
KAYNAKÇA		61
EKLER		I
EK 1. ANKET		I
ÖZGEÇMİŞ		IV

SİMGELER VE KISALTMALAR

İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
İSGB	İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi
İSGK	İşyeri Sağlık ve Güvenlik Kurulu
AÇŞHB	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
SPSS	Sosyal Bilimler için İstatistik Programı
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
f	Frekans
%	Yüzde Oranı
α	Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
ANOVA	Tek Yönlü Varyans Analizi
η^2	Eta-kare etki büyüklüğü
d	Cohen d etki büyüklüğü
r	Pearson Korelasyon değeri
p	Anlamlılık Değeri
N	Veri sayısı
\bar{X}	Aritmetik Ortalama Değeri
Sd	Standart sapma
t	t testi
F	f testi
χ^2	Ki-Kare
ADEP	Acil Durum Eylem Planı
MTL	Mesleki ve Teknik Lise

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Demografik özelliklerin frekans ve yüzdeleri	12
Tablo 2	Anketin güvenilirlik analizi	14
Tablo 3	Anket ölçeği faktörlerinin istatistikleri	14-15
Tablo 4	Katılımcıların Faktör I (FI)'e ait sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri	15-16
Tablo 5	Katılımcıların Faktör II (FII)'e ait sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri	17-18
Tablo 6	Katılımcıların Faktör III (FIII)'e ait sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri	19-20
Tablo 7	Katılımcıların S1 sorusuna verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri	22
Tablo 8	Katılımcıların iş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri	22-23
Tablo 9	İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine açısından frekans ve yüzdeleri	23
Tablo 10	İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların medeni durum değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri	24
Tablo 11	İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların yaş değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri	25
Tablo 12	İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların okul değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri	25-26
Tablo 13	FI-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	27
Tablo 14	FI-8 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	27
Tablo 15	FII-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	28
Tablo 16	FIII-1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	28

Tablo 17	S1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	29
Tablo 18	FII-4 sorusu ile medeni durum değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	30
Tablo 19	FII-5 sorusu ile medeni durum değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu	30
Tablo 20	FI-2 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	31
Tablo 21	FI-3 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	32
Tablo 22	FI-8 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	32
Tablo 23	FII-1 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	33
Tablo 24	FII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	34
Tablo 25	FIII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	34
Tablo 26	FI-1 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	35
Tablo 27	FI-2 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	36
Tablo 28	FI-4 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	37
Tablo 29	FI-6 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	37-38
Tablo 30	FI-7 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	38
Tablo 31	FI-8 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları	39
Tablo 32	FII-1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	40
Tablo 33	FII-2 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	41
Tablo 34	FII-5 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	42

Tablo 35	FIII-1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	42-43
Tablo 36	FIII-2 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	43
Tablo 37	FIII-3 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	44
Tablo 38	FIII-4 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	45
Tablo 39	FIII-5 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	45-46
Tablo 40	FIII-6 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	46
Tablo 41	FIII-8 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	48
Tablo 42	S1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu	49
Tablo 43	Anket ölçeği faktörleri arasındaki korelasyon analizi sonuçları	50
Tablo 44	FI-7 sorusu ile S1 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	51
Tablo 45	FI-8 sorusu ile FIII-5 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	51-52
Tablo 46	FIII-1 sorusu ile FIII-8 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	52
Tablo 47	FIII-2 sorusu ile FIII-4 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	53
Tablo 48	FIII-7 sorusu ile FIII-8 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	54
Tablo 49	FIII-4 sorusu ile FIII-6 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları	54-55

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kavramı temelde çalışanı, işletmeleri ve ürünleri korumayı amaçlayan çok disiplinli sistematik çalışmalar olarak tanımlanabilmektedir. Ancak İSG literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır.

Yağımlı (2017), İSG'yi işyerlerini, işin yapılışı esnasında ortaya çıkabilecek tehlikelerden yalıtma ve ayrıca çalışanların sağlığını koruyarak daha güvenli ve huzurlu mesai ortamı oluşturmak için yapılan aktiviteler olarak tanımlamaktadır. Yivli (2018), iş güvenliği, işletmelerde çalışma sırasında meydana gelebilecek her türlü tehlikeden korunma amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar olarak tanımlamıştır. Yiğit (2018) ise, çalışanların, çalışma ortamlarının olumsuz etkilerden temizlenmesi ve icra edilen çalışma ile personelin birbiriyle uyumunu sağlayan tıp bilimi olarak tanımlamıştır. İSG önceden işyeri tehlikeleri ile tanımlanırken işyeri dışından gelebilecek tehlikeler de bu kavrama dahil edilmiştir (Dalyan vd., 2021a). Devamlılığı olmayan çalışmalar yani kısa süreli işler için gelen işyeri dışındaki personelleri ve işyeri ziyaretçileri de İSG kavramı içerisinde yer almaktadır (TSE, 2008). Gerekli önlemlerin alınmaması veya geç alınması durumunda, işyerindeki personellerin işyeri veya işyeri dışındaki tehlikeler ile karşılaşma olasılığını arttırmaktadır (Gümüş, 2016). İSG kavramının asıl amacı kazalardan korunmaktan ziyade, kazaların olmaması için gerekli aksiyonların alınmasıdır (Akyiğit, 2006).

İSG literatürü; yeterli önlemlerin alınması ve bu önlemlerin devamlılığının sağlanması halinde iş kazası ve meslek hastalıklarında ciddi ölçüde azaltılabileceğini belirtmektedir. İSG güvenliği alanında alınabilecek önlemlerin en temel noktası üst yönetimin de İSGni bir ilke olarak benimsemesi ve çalışanlara bu ilkelerin benimsetilmesidir. Çalışanların güvenli işyerlerinde çalışmayı benimsemesinin temelinde işyeri güvenlik kültürü yatmaktadır.

1.2. Güvenlik Kültürü

Kültür en geniş tanımıyla, bir topluluğun tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde birlik olduğu davranış, düşünce, alışkanlık, duygusal ve mantıksal özelliklerin tümü olarak ifade edilebilir (Şimşek, 2022). Ayrıca belirtilen tüm özelliklerin nesilden nesile aktarılması ve yaşatılması durumudur (Başdemir, 2016). Güvenlik kültürü tanımı Dünya’da ilk defa Çernobil nükleer kazasının akabinde 1987 yılında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Nükleer Enerji Ajansı eliyle hazırlanan raporda yer almıştır. Çernobil felaketinden sonra yeni yönetim sistemlerinin oluşturulması güvenlik kültürü oluşumunu ve gelişimini tetiklemiştir (Güler, Derin ve Şahin, 2018). Güvenlik kültürünün 6 ana gerekliliği mevcuttur. Bu gereklilikler; tehlikeyi oluşmadan önce sezebilmek, icra edilen çalışmanın risklerini bilmek, tehlikeli hareket ve durumlardan uzak durmak, hayatın her kademesinde can güvenliğini benimsemek, güvenli olan davranışları benimsemek ve alışkanlık haline getirmek, hayat boyu güvenli yaşam olgusunu geliştirmek olarak sıralanabilir (Akalp ve Yamankaradeniz, 2013). Güvenlik kültürünün oluşturulması yalnızca çalışan davranışlarındaki pozitif yönde değişim olarak bakılmamalıdır. Çünkü yöneticiler veya yönetimin bütün kademeleri, güvenlik kültürüne ve dolayısıyla işyerine bağlılığa destek vermediğinde güvenlik kültürü gelişmemektedir (Dalyan vd., 2021b). Güvenlik kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi için yönetimin tüm kademeleri uygulanacak aksiyonları yönlendirmelidir (Arpat, 2018). Güvenlik kültüründen çalışan refahı konusundaki olumlu beklentinin yanı sıra işyeri kaza ve meslek hastalığı oranlarının azaltılması da beklenebilir. Ancak bu beklenti işyerindeki güvenlik kültürünün tüm çalışanlar için eşit ve adil olacak düzeyde olmalıdır (Nişancı ve Demirören, 2020).

1.3. Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği

6331 sayılı İSG Kanunu sanayiden sayılan işyerlerinin kapsadığı gibi okulları da kapsamaktadır. Okullardaki İSG faaliyetleri okul içi ve okulun çevresi ile bağlantılıdır. Okullardaki İSG faaliyetleri yöneticiler, öğretmenler, çalışanlar, veliler ve öğrencileri kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Planlama okul iç yönergelerinin oluşturulması, uygulanması ve takibini gerektirmektedir. Okul yönetimi, okullarda meydana gelme potansiyeli olan tehlikelerden öğretmenleri, çalışanları ve öğrencileri korumak zorundadır.

1.3.1. Okullarda Meydana Gelen Kazalar

Bu bölümde okullarda meydana gelen kazalara yer verilmiştir.

12 Mayıs 2010 tarihinde İstanbul ili Maltepe ilçesindeki Dumlupınar İlköğretim Okulu anaokulunda öğrenim gören 6 yaşındaki Efe Boz, lavabonun üzerine düşmesi neticesinde yaşamını yitirmiştir. Yapılan inceleme ve soruşturmalar neticesinde Efe Boz'un düşen lavabonun altında kaldığı belirtilmiştir. Düşen lavabo parçalarının Efe Boz'un boğazını kesmesi sonucunda yaşamını yitirdiği rapor edilmiştir.

12 Mayıs 2010 tarihinde Balıkesir'in Dursunbey ilçesinde Üç Eylül İlköğretim Okulu'nda 3. sınıf öğrencisi 9 yaşındaki Ayşe Akbaş'ın üzerine bayrak direği devrilmesi sonucu ağır yaralanarak yoğun bakıma alınmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda yeni bayrakların asılması için önce bayrak direklerinin sökülerek boyandığı daha sonra montajında yeterli civata kullanılmadığı belirtilmiştir.

23 Mart 2010 tarihinde Uşak ili Eşme ilçesinde Yatılı Bölge İlköğretim Okulu'nda okuyan 10 yaşındaki Umut Balık kaybolmasından 8 gün sonra, okulun pansiyon binasına 100 metre uzaklıktaki foseptik çukuruna düşerek yaşamını yitirdiği belirtilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda foseptik çukuru üzerindeki 4 kapaktan birinin açık olduğu, Umut Balık'ın bu açık kapaktan düşmüş olabileceği belirtilmiştir.

3 Haziran 2010 tarihinde İzmir'e bağlı Bornova ilçesindeki Seyit Şanlı Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 3. sınıf öğrencisi 17 yaşındaki Anıl Erdem, tenefüs arasında çıktığı okul bahçesinden tekrar geri girmek isterken otomatik kapı ile duvar arasına başı sıkışarak yaşamını yitirmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, Anıl Erdem'in kapanmakta olan otomatik kapının arasından geçmek isterken sıkıştığı belirtilmiştir. Güvenlik görevlisinin işten çıkarılmasından dolayı kapının nöbetçi öğrenciler tarafından açılıp kapatıldığı belirtilmiştir. Olay sonrası öğrencilerin verdikleri ifadelere göre daha önce benzer bir kaza yaşandığı ama yönetime bildirilmediği belirtilmiştir.

19 Nisan 2011 tarihinde İzmir'in Menemen İlçesine bağlı Asarlık beldesi 75. Yıl İlköğretim Okulunun bahçesinde 4 yaşındaki Mehmet Ali Yavuz'un üzerine demir bahçe kapısı düşmesi sonucu yaşamını yitirmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, kapının raydan

düşmesini engelleyen sisteme bağlı demirin 8 ay önce kırıldığı ancak tamir edilmediği belirtilmiştir.

28 Kasım 2011 tarihinde Bitlis Ahlat Çok Programlı Lisesi'nde yapılan yangın tatbikatı sonrası tiner bidonunun alev almasıyla 17 yaşındaki Onur Zeki Akgün yaşamını yitirmiş ve 10 öğrencide yaralanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, itfaiyeden ve kaymakamlıktan izin alınmadan yangın tatbikatının yapıldığı belirtilmiştir.

14 Ocak 2015 tarihinde Sivas Mevlana Ortaokulunda 12 yaşındaki Ziya Emin Veske, sınıftan dışarı çıkmak isterken arkadaşlarından birinin itmesi sonucu koluna kapı kolu saplanmıştı ("Öğrencinin Koluna Sınıfın", 2015).

29 Eylül 2015 tarihinde Çorum Bahçelievler Öğretmen Salim Akaydın Ortaokulu'nda 6. sınıf öğrencisi 11 yaşındaki Ceyhun Emre Top, tenefüsten sınıfa dönerken hızla açılan kapının demir kolu öğrencinin koluna saplanmıştı ("Çorum'da öğrencinin koluna", 2015).

16 Ağustos 2017 tarihinde İzmir'in Çiğli İlçesinde anaokuluna giden 3 yaşındaki Alperen Sakin, okul servisinin içinde unutulması sonucunda havasızlıktan yaşamını yitirmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, anaokuluna girişte yoklama yapılmadığı, Alperen Sakin'in okulda olmadığı bez değiştirme sırasında fark edildiği belirtilmiştir.

1.3.2. Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) okullarda yürütülen faaliyetlerin sağlığını ve güvenliği sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu faaliyetler;
- Okullara İSG hizmeti sağlamak amacıyla 81 ilde işyeri sağlık ve güvenlik birimi (İSGB) oluşturulması,
- 6331 sayılı kanun uyarınca çalışan temsilcisinin seçilmesi ya da atanması,
- 50 ve daha fazla personelin bulunduğu okullarda işyeri sağlık ve güvenlik kurulu (İSGK) oluşturulması,
- Okullardaki tehlike kaynaklarının tespit edilmesi ve risk değerlendirmelerinin yapılması (İş Sağlığı ve Güvenliği Risk, 2012),
- Okullara İSG uzmanı ataması ve Toplum Sağlığı Merkezi ya da Aile Hekimliği'nden İşyeri Hekimi atamasının yapılması,

- Okulların tehlike sınıfına uygun olmak üzere okul personellerine İSG eğitimlerinin verilmesi,
- Okullarda görevli personellere mesleki eğitim belgelerinin aldırılması,
- İşyeri ortam ölçümleri kapsamında okullarda yapılması gereken ortam ölçümlerinin yapılmasının sağlanması,
- 29429 sayılı İlk Yardım Yönetmeliği uyarınca okullarda tehlike sınıfına uygun ilk yardımcı personel temin edilmesi,
- Okul personellerine İl Savunma ya da İtfaiye birimleri vasıtasıyla yangın eğitimlerinin alınmasının sağlanması,
- Okullarda İSG farkındalığı oluşturmak amacıyla eğitim, seminer, konferans, panel, çalıştay vb. faaliyetlerin organize edilmesi,
- Okullarda istihdam edilen özel politika gerektiren gruplarda yer alan personeller için okulların fiziki yapılarının incelenmesi ve gerekli özel eğitimlerin verilmesi olarak sıralanabilir (MEB Genelge, 2014).
- Ayrıca Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) arasında 11 Ocak 2019 tarihinde yapılan protokol gereği okullarda İSG bilincinin geliştirilmesine yönelik çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Protokolün en önemli çalışması ilköğretim döneminde olan öğrencilerin sağlıklı ve güvenli yaşama kültürünün oluşturulması amacıyla okullarda İSG Köşesi oluşturulmasıdır. Bu protokol kapsamında yapılacak diğer çalışmalar;
 - Hem okul öncesi hem zorunlu hem de yetişkin dönemindeki eğitim-öğretim müfredatında İSG'ye yeterli ölçüde yer verilmesi,
 - Her kademedeki yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerde İSG kültürünün geliştirilmesine yönelik eğitim ve aktiviteler yürütülmesi,
 - Öğrenci ve kursiyerlere yönelik İSG konularını içeren ve eğitim düzeylerine uygun olan görsel, basılı ve uygulamalı materyallerin hazırlanması,
 - Eğitim-öğretim, kurs ve çalışma ortamlarının temel İSG gereklilikleri açısından değerlendirilmesi
 - Eğitim kurumlarında İSG'nin görünür hale getirilmesi amacıyla sosyal, kültürel ve fiziki aktivitelerin düzenlenmesi olarak sıralanabilir (İSG Eğitime Entegrasyonu Protokolü, 2019).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Taşdemir ve Gür (2021), Iğdır ilinde görevli sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algılarının ölçülmesi amacıyla 366 sınıf öğretmeni ile bir araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin hizmet süreleri, İSG bilgi düzeyleri, daha önce aldıkları İSG eğitimi sayısı ve çalışma durumları ile İSG öz yeterlilik algıları arasında anlamlı ilişki varlığı irdelenmiştir. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlilik algı seviyesi ile çalışma durumu ve hizmeti süresi değişkenleri arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık bulunurken daha önce İSG eğitimi alma değişkeni ile anlamlı farklılık olmadığı rapor edilmiştir.

Ergül (2020), Çanakkale ili merkez ve ilçelerinde ortaöğretim okullarında görevli öğretmenlerin İSG bilgi düzeylerinin ölçülmesi amacıyla 463 öğretmen ile 30 sorudan oluşan bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Araştırmada öğretmenlerin demografik özellikleri ile İSG bilgi seviyesi arasında anlamlı ilişkinin varlığı irdelenmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin İSG bilgi düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında erkek öğretmenler lehine farklılık olduğu bildirilmiştir. Ayrıca İSG bilgi düzeyinin hizmet süresi ile pozitif yönde artış gösterdiği rapor edilmiştir.

Babaoğlu (2020), mesleki ve teknik lise (MTL) lerde görev alan öğretmenlerin İSG algı düzeylerinin tespiti amacıyla Trabzon ilinde bir araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. MTLlerde görevli öğretmenlerin İSG algı düzeylerinin eğitim verdikleri öğrenciler üzerinde etkili olup olmadığı da araştırılmıştır. Tez çalışmasının örneklemini MTLlerinde görevli 243 öğretmen oluşturmuştur. Çalışma sonucunda öğretmenlerin İSG algı seviyelerinin düşüş olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin verdikleri temel eğitim ile İSG algı düzeyleri arasında pozitif yönde ilişki olduğu rapor edilmiştir.

Bazoğlu (2019), Şanlıurfa ili ilçelerinde MEB'e bağlı görev yapan personellerin İSGne bakış açısının analizi ve değerlendirilmesi amacıyla 29 sorudan oluşan bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Öğretmen, memur ve yöneticilerden oluşan toplam 377 personel ile gerçekleştirilen çalışmada, kurumlardaki İSG bilgi düzeyi ile çalışma süresi, eğitim durumu, görev ve kurum türü değişkenleri arasında anlamlı ilişkinin varlığı irdelenmiştir. Çalışma sonucunda personeller kurumlarda alınan İSG tedbirlerini ve sağlık-güvenlik işaretlemelerini yeterli görmediği rapor edilmiştir. Aynı şekilde yönetim tarafından

İSG tedbirleri için görüş ve önerilerin yeterince alınmadığı ve kendilerine yeterli bilgilendirme yapılmadığı düşüncesinde olduğu rapor edilmiştir.

Birken (2018), İzmir ili merkezinde görev yapan anaokulu öğretmenlerinin mesleklerine yönelik İSG algılarının irdelenmesi amacıyla bir araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. 63 anaokulu öğretmeni ile gerçekleştirilen çalışmada kimyasal, ergonomik, fiziksel, psikolojik ve demografik risklerin saptanması ve öğretmenlerin bu riskler ile bağlantılı algıların tespiti gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin en fazla yaşadığı sağlık sorunlarının baş ve bel ağrısı, gerginlik ile ses kısıklığı olduğu rapor edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sağlık sorunları ile görev yaptıkları meslekleri arasında ilişki olduğunu rapor edilmiştir. Buradan yola çıkarak tespit edilen sağlık sorunlarının meslek hastalığı kapsamında önlem alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Kilitçi (2018), Kütahya il ve ilçelerindeki MTLlerinde görevli yöneticilerin İSG uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bir araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. Okul müdürü ve müdür yardımcılarında oluşan toplam 168 yönetici ile gerçekleştirilen çalışmada, 36 maddeden oluşan bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda İSG eğitimlerinin “kısmen” yeterli olduğu, okullarda oluşturulmuş olan İSG kurullarının fonksiyonel olmadığı ve MEB bünyesindeki İSG uzmanlarının yeterli seviyede olmadığı rapor edilmiştir.

Yivli (2018), Anaokulu öğretmenlerinin İSG farkındalıklarının tespiti ve farkındalık oluşturma uygulamaları için bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Araştırma örneklemini İstanbul ilinin Fatih ve Zeytinburnu ilçelerinde 26 anaokulunda görevli 120 öğretmen oluşturmuştur. Çalışma sonucunda anaokulu öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun risk değerlendirmesi tanımını bilmedikleri rapor edilmiştir. Ayrıca devlet okullarında risk değerlendirmeleri yapılmaz iken özel okullarda yapıldığı rapor edilmiştir. Tez çalışmasında İSG farkındalık oluşturma uygulamaları kapsamında anaokulların da genel bir risk değerlendirmesi yapılarak, alınması gereken düzeltici ve önleyici faaliyetlerin belirlenerek sunulduğu da rapor edilmiştir.

Gümüş (2016), İstanbul ili Büyükçekmece, Beylikdüzü ve Esenyurt ilçelerinde 8 okulda görevli 150 öğretmen ile öğretmenlerin İSG alanındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 26 sorudan oluşan bir anket çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda okul yöneticilerinin İSG konularında öğretmenlerin fikirlerini almadığı rapor edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin İSG konusunda bilgilendirilmediği de belirtilmiştir.

Kara (2015), İstanbul ili Kartal ilçesinde 3 adet MTLsinde eğitim veren 106 teknik öğretmen ile İSG farkındalık düzeylerinin ölçülmesi amacıyla bir araştırma çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin %70'inde fazlası derslerin başlangıcında ilk olarak İSGden bahsettiği rapor edilmiştir. Bu sonuca rağmen araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun risk değerlendirmesi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı rapor edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Tez çalışmasının amacı, İstanbul merkez ve ilçelerinde eğitim-öğretim hizmeti sağlayan İSTEK Okulları'nda görev alan öğretmenlerin yürürlükte olan İSG kanunu ve bağlı yönetmeliklerinin getirdiği düzenlemeler ve yükümlülüklerle ilişkin İSG bilgi düzeylerinin ölçülmesidir. Ayrıca tespit edilen bilgi düzeylerinin demografik özelliklerine göre varsa farklılıklarının istatistiksel olarak araştırılmasıdır.

3.2. Araştırma Kullanılan Yöntem

Tez çalışmasında, İSG mevzuatı ve bağlı yönetmelikleri araştırılmış ve literatür taraması yapılarak anket soruları hazırlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma tekniklerinden anket tekniği kullanılmıştır. Anket çalışması katılımcılar ile yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Anket sonuçlarından elde edilen verilerin analizinde, Sosyal Bilimler için İstatistik Programı (SPSS) 24.0 programından faydalanılmıştır.

Araştırma için oluşturulan anket 5 ana kısımdan oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde katılımcıların karakteristik özelliklerini tanımlayıcı türde 4 adet soru (görev yapılan okul, yaş seviyeleri, cinsiyet, medeni durum) yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde katılımcıların İSG bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik 4'lü likert ölçekte 8 adet soru bulunmaktadır. Anketin üçüncü bölümünde katılımcıların İSG eğitimi alma durumu sorgulanmıştır. Anketin dördüncü bölümünde katılımcıların görevli olduğu okullarındaki İSG düzeyi hakkında 3'lü likert ölçekte 6 adet soru bulunmaktadır. Anketin son bölümünde ise araştırma hedef yanıtlayıcı kitlesinin İSG ile ilgili düzenlemelere katılım derecesini ölçmeye yönelik 5'li likert ölçekte 8 adet soru yer almaktadır. Araştırmada kullanılan 3'lü likert ölçeği Evet=1, Hayır=2, Bilmiyorum=3, 4'lü likert ölçeği Hiç=1, Az=2, Orta=3, Çok=4 ve 5'li likert ölçeği Tamamen Katılıyorum=1, Katılıyorum=2, Kararsızım=3, Katılmıyorum=4, Kesinlikle katılmıyorum=5 şeklinde değerlendirilmiştir.

İstanbul merkez ve ilçelerinde hizmet veren İSTEK okullarında görevli öğretmenlerin tamamı (N=590) evreni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 353 Öğretmen ise örnekleme oluşturmaktadır. Araştırmanın hedef yanıtlayıcı kitlesinin İSG bilgi seviyesi ile demografik özellikleri arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışmada uygulanan İSG farkındalık anketi “2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı”nda İstanbul merkez ve ilçelerinde hizmet veren İSTEK Okulları’nda görevli öğretmenlere uygulanmıştır. Bu nedenle araştırma verileri bu evren-örneklem özellikleri ve görüşleri ile sınırlı olup genellemeler yapılırken bu sınırlama dikkate alınmalıdır. Çalışmada uygulanan anket Ek 1’de verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

İSG farkındalık anketine, "2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı"nda İstanbul merkez ve ilçelerinde hizmet veren İSTEK Okulları'nda görev yapan 353 öğretmen katılmıştır. Anket verilerinin tamamı geçerli kabul edilmiştir. Katılımcıları tanımlayıcı özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların karakteristik özelliklerinin frekans (f) ve yüzdeleri (%)

Değişken	Gruplar	Frekans	Yüzde
Anket Sayısı	Geçerli	353	100,0
	Geçersiz	0	0,0
	Toplam	353	100,0
Okul	Kaşgarlı Mahmut	28	7,9
	Kemal Atatürk	41	11,6
	Bilge Kağan	51	14,4
	Semiha Şakir	29	8,2
	Uluğbey	51	14,4
	Belde	50	14,2
	Atanur	52	14,7
	Acıbadem	51	14,4
	Belirtilmemiş	0	0
	Toplam	353	100
Yaş	22-32 Arası	129	36,5
	33-43 Arası	167	47,3
	44-54 Arası	45	12,7
	55-65 Arası	8	2,3
	Belirtilmemiş	4	1,1
	Toplam	353	100
Cinsiyet	Kadın	267	75,6
	Erkek	66	18,7
	Belirtilmemiş	20	5,7
	Toplam	353	100
Medeni Durum	Evli	205	58,1
	Bekâr	124	35,1
	Belirtilmemiş	24	6,8
	Toplam	353	100

Katılımcıların 28'i (%7,9) Kaşgarlı Mahmut, 41'i (%11,6) Kemal Atatürk, 51'i (%14,4) Bilge Kağan, 29'u (%8,2) Semiha Şakir, 51'i (%14,4) Uluğbey, 50'si (%14,2) Belde, 52'si (%14,7) Atanur ve 51'i (%14,4)Acıbadem okullarında görev yapmaktadır. Katılımcıların yaş aralıkları; 22-32 yaş aralığı örneklemin %36,5'ini (f=129), 33-43 yaş aralığı örneklemin %47,3'ünü (f=167), 44-54 yaş aralığı örneklemin %12,7'sini (f=45) ve 55-65 yaş aralığı örneklemin %2,3'ünü (f=8) oluşturmaktadır. Katılımcıların 267'si kadın ve örneklemin %75,6'sını oluşturmaktadır. Katılımcıların 66'sı erkek ve örneklemin %18,7'sinin oluşturmaktadır. Katılımcıların 205'i (%58,1) evli, 124'ü (%35,1) bekârdır.

4.2. Anket Sorularına İlişkin Bulgular

Anket verilerinin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri SPSS 24.0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Anket ölçeği ortalamasının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı (α), güvenilir bir değer olarak kabul edilen 0.665 olarak bulunmuştur. Güvenirlilik analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir. Yapısal geçerliliğin kontrolü için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan Bartlett's testi sonucunda, değişkenler arasında ilişki olduğu kabul edilmiştir ($p=0.000 < 0.05$). Örneklem sayısının yeterliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçümü gerçekleştirilmiştir. Ölçüm verileri, (KMO=0.858) 0.60'tan büyük çıkması örneklemin faktör analizi gerçekleştirilmesi için yeterli büyüklükte olduğunu göstermektedir (Çokluk vd., 2012). Yapılan faktör analizi sonucunda, 3 faktörlü ölçek toplam varyansın %53.00'ünü açıklamaktadır.

Verilerin normallik dağılımı ve varyansların homojenliği kontrol edilmiş ve veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik test grubundaki analizler uygulanmıştır. Parametrik testlerden iki düzeyli değişkenli ifadeler için Bağımsız Örneklem t-Testi, ikiden fazla değişkenli ifadeler için Tek Yönlü varyans analizi (ANOVA) tercih edilmiştir (Eymen, 2007). ANOVA testi sonrası değişkenler arasındaki anlamlı farklılığın şiddetini belirlemek için çoklu karşılaştırma testleri (Post Hoc) uygulanmıştır. Çoklu karşılaştırma testlerinin seçimine, karşılaştırılacak grup sayısı, örnekleme ve varyans eşitliği kriterleri değerlendirilerek karar verilmiştir (Kayri, 2009). İki değişkenin birbiri üzerindeki oranları ise ki-kare analizi yapılarak çapraz tablo ile verilmiştir.

Gerçekleştirilen analizler sonucunda etki büyüklüğünün belirlenmesi için bağımsız değişken t testi analizinde Cohen d (d) kat sayısı, ANOVA analizinde ise eta-kare (η^2) etki

büyüklüğü katsayıları hesaplanmıştır. Cohen d etki büyüklüğünün yorumlanmasında; d değeri 0,2'den küçük ise çok küçük, 0,2 ile 0,5 arasındaysa küçük, 0,5 ile 0,8 arasındaysa orta, 0,8 ile 1 arasındaysa büyük, 1'den büyükse çok büyük etki olarak kabul edilmiştir (Kılıç, 2014). Eta-kare etki büyüklüğünde ise; η^2 değeri 0,01'den küçük ise çok küçük, 0,01 ile 0,06 arasındaysa küçük, 0,06 ile 0,14 arasındaysa orta ve 0,14'den büyük ise büyük etki olarak kabul edilmiştir (Büyüköztürk vd., 2006). Faktörler arasındaki ilişkinin yönü ve şiddetinin tespiti için parametrik test grubunda yer alan Pearson korelasyon analizleri kullanılmıştır. Pearson korelasyon değeri (r) -1 ve +1 arasında değer alır. Pearson korelasyon değeri; 0,01'den düşük ise ilişki yok, 0,01 ile 0,29 arasında düşük düzeyde ilişki, 0,30 ile 0,70 arasında orta düzeyde ilişki, 0,71 ile 0,99 arasında yüksek düzeyde ilişki ve 1,00 ise mükemmel ilişki olduğu ifade edilir (Büyüköztürk vd., 2006). Sonuçlar eksi değer ise bir değişken artarken diğeri azalma, pozitif değer ise bir değişken artarken diğeri de artma eğilimindedir şeklinde yorumlanır (Eymen, 2007). Bulguların değerlendirilmesinde %95 güven aralığı ve %5 anlamlılık düzeyi tercih edilmiştir (Özdamar vd., 1999).

Tablo 2

Anketin güvenilirlik analizi

α	Standartlaştırılmış α	Değerlendirmeye Katılan İfade Sayısı
0,665	0,635	23

Ölçek faktörlerine ait güvenilirlik, açıklanan varyans, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Anket ölçeği faktörlerinin istatistikleri

Faktör	İfadeler	α	Varyans	Ortalama	Standard Sapma
FI-İSG Bilgi Düzeyi	FI 1-8 arası	0,875	29,251	3,33	0,46
FII-İSG Farkındalık Düzeyi	FII 1-6 arası	0,714	8,439	1,27	0,41
FIII-İSG Bilgilerine Katılım	FIII 1-8 arası	0,895	15,319	1,60	0,57

Tablo 3 incelendiğinde, tüm faktörlerin α oldukça güvenilir düzeyde olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların İSG hakkında bilgi seviyelerini ölçen Faktör I (FI 1-8) sorularına ait yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Katılımcıların Faktör I (FI)'e ait sorulara verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri

Soru No	Katılımcılara yöneltilen sorular		Hiç	Az	Orta	Çok	Belirtilmemiş	Toplam
FI-1	Okulun binasındaki sağlık ve güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	0	8	145	197	3	353
		%	0	2,3	41,1	55,8	0,8	100
FI-2	Meslek Hastalıkları hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	5	23	203	119	3	353
		%	1,4	6,5	57,5	33,7	0,8	100
FI-3	Mesleğiniz ile ilgili riskler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	4	21	151	174	3	353
		%	1,1	5,9	42,8	49,3	0,8	100
FI-4	İş kazalarında uygulanabilecek ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	7	67	197	77	5	353
		%	2,0	19,0	55,8	21,8	1,4	100
FI-5	Olası bir deprem durumunda yapılması gerekenler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	1	4	107	237	4	353
		%	0,3	1,1	30,3	67,1	1,1	100
FI-6	Yangın esnasında ne yapılması gerektiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	2	20	164	163	4	353
		%	0,6	5,7	46,5	46,2	1,1	100
FI-7	İş Kazası sonucunda ne yapılması gerektiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	6	45	184	115	3	353
		%	1,7	12,7	52,1	32,6	0,8	100
FI-8	İşyerinizdeki iş güvenliği ile ilgili riskler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?	f	3	32	194	120	4	353
		%	0,8	9,1	55,0	34,0	1,1	100

FI-1 sorusunda katılımcıların %41,1'i Orta ve %55,8'i Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %2,3'ünün Az seviyede bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.

FI-2 sorusunda katılımcıların %57,5'i Orta ve %33,7'si Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %1,4'ünün ise Hiç bilgi sahibi olmadığı bulunmuştur.

FI-3 sorusunda katılımcıların %42,8'i Orta ve %49,3'ü Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %1,1'inin Hiç bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

FI-4 sorusunda katılımcıların %55,8'i Orta, %21,8'i Çok ve %19,0'u Az seviyede bilgi sahibi olduğu, %2,0'sinin ise Hiç bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

FI-5 sorusunda katılımcıların %30,3'ü Orta ve %67,1'i Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %0,3'ü Hiç ve %1,1'i Az seviyede bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.

FI-6 sorusunda katılımcıların %46,5'i Orta ve %46,2'si Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %0,6'sı Hiç ve %5,7'si Az seviyede bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir.

FI-7 sorusunda katılımcıların %52,1'i Orta ve %32,6'sı Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %1,7'sinin ise Hiç bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir.

FI-8 sorusunda katılımcıların %55,0'i Orta ve %34,0'ü Çok seviyede bilgi sahibi olduğu, %0,8'inin ise Hiç bilgi sahibi olmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların İSG farkındalığını ölçen Faktör II (FI 1-6) sorularına ait yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Katılımcıların Faktör II (FII)'e ait sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

Soru No	Katılımcılara yöneltilen sorular		Evet	Hayır	Bilmiyorum	Belirtilmemiş	Toplam
FII-1	İşyerinizde kısmi zamanlı görevlendirilen İş Güvenliği Uzmanı var mı?	f	288	6	59	0	353
		%	81,6	1,7	16,7	0	100
FII-2	İşyerinizde İSG kurulu var mı?	f	273	5	75	0	353
		%	77,3	1,4	21,2	0	100
FII-3	İşyerinizde yangın alarm sistemi var mı?	f	347	2	4	0	353
		%	98,3	0,6	1,1	0	100
FII-4	İşyerinizde olası bir acil duruma karşı eylem planı (ADEP) var mı?	f	333	2	17	1	353
		%	94,3	0,6	4,8	0,3	100
FII-5	İşyerinizde iş güvenliği ile ilgili çalışan temsilciniz var mı?	f	255	4	91	3	353
		%	72,2	1,1	25,8	0,8	100
FII-6	İşyerinizde yangınla mücadele ekipmanları (yangın tüpleri, yangın hortumları) kullanılabilir durumda mı?	f	322	1	30	0	353
		%	91,2	0,3	8,5	0	100

FII-1 sorusunda katılımcıların %81,6'sı Evet, %1,7'si Hayır ve %16,7'si Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

FII-2 sorusunda katılımcıların %77,3'ü Evet, %1,4'ü Hayır ve %21,2'si Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları belirlenmiştir.

FII-3 sorusunda katılımcıların %98,3'ü Evet, %0,6'sı Hayır ve %1,1'i Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

FII-4 sorusunda katılımcıların %94,3'ü Evet, %0,6'sı Hayır ve %4,8'i Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

FII-5 sorusunda katılımcıların %72,2'si Evet, %1,1'i Hayır ve %25,8'i Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları belirlenmiştir.

FII-6 sorusunda katılımcıların %91,2'si Evet, %0,3'ü Hayır ve %8,5'i Bilmiyorum şeklinde cevapladıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların İSG bilgilerine katılım seviyelerini ölçen Faktör III (FIII 1-8) sorularına ait yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Katılımcıların Faktör III (FIII)'e ait sorulara verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

Soru No	Katılımcılara yöneltilen sorular		1	2	3	4	5	Belirtilmemiş	Toplam
FIII-1	Personellerin İSG ile ilgili görüş ve önerileri alındığını gözlemliyorum.	f	115	149	61	21	4	3	353
		%	32,6	42,2	17,3	5,9	1,1	0,8	100
FIII-2	Tüm personeller işe başlamadan önce İSG eğitimi alması gerektiğini düşünüyorum.	f	265	74	6	1	6	1	353
		%	75,1	21,0	1,7	0,3	1,7	0,3	100
FIII-3	Çalışan olarak iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyetleri gösteriyorum.	f	215	122	10	0	5	1	353
		%	60,9	34,6	2,8	0	1,4	0,3	100
FIII-4	İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin okullardaki riskleri azaltabileceğine inanıyorum.	f	172	127	39	4	3	8	353
		%	48,7	36,0	11,0	1,1	0,8	2,3	100
FIII-5	Okulumuzda İSG konusunda sürekli iyileştirmeler yapıyor.	f	144	149	50	5	4	1	353
		%	40,8	42,2	14,2	1,4	1,1	0,3	100
FIII-6	Çalışanların İSGnde daha etkin rol oynaması gerektiğini düşünüyorum.	f	158	150	35	5	3	2	353
		%	44,8	42,5	9,9	1,4	0,8	0,6	100

FIII-7	İş sağlığı ve güvenliğinin çalışma hayatımızı doğrudan etkilediğini düşünüyorum.	f	200	132	11	5	4	1	353
		%	56,7	37,4	3,1	1,4	1,1	0,3	100
FIII-8	İş sağlığı ve güvenliğinin sadece okul ortamında değil hayatın her aşamasında olması gerektiğini düşünüyorum.	f	243	90	11	2	5	2	353
		%	68,8	25,5	3,1	0,6	1,4	0,6	100

Tamamen Katılıyorum (1), Katılıyorum (2), Kararsızım (3), Katılmıyorum (4), Tamamen Katılmıyorum (5)

FIII-1 sorusunda öğretmenlerin %74,8'i [%42,2 (Katılıyorum) + %32,6 (Tamamen Katılıyorum)] öğretmenlerin İSG konusunda görüş ve önerileri alındığını belirtirken, %1,1'i bu görüşe tamamen katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %17,3'ü ise öğretmenlerin İSG konusunda fikir ve tekliflerinin alınması konusunda kararsız olduklarını bildirmişlerdir.

FIII-2 sorusunda katılımcıların %96,1'i [%75,1 (Tamamen Katılıyorum) + %21,0 (Katılıyorum)] çalışanların iş başı yapmadan önce İSG eğitimi alması gerektiğine katılırken, katılımcıların %1,7'si ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %95,5'i [(%60,9 (Tamamen Katılıyorum) + %34,6 (Katılıyorum)] FIII-3 ifadesine katıldıklarını belirtirken, %1,4'ü ise bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

FIII-4 sorusunda katılımcıların %84,7'si [(%48,7 (Tamamen Katılıyorum) + %36,0 (Katılıyorum)] İSG eğitimlerinin okullardaki riskleri azaltabileceğine katılırken, %0,8'i ise bu görüşe hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %83,0'ü [(%42,2 (Katılıyorum) + %40,8 (Tamamen Katılıyorum)] FIII-5 ifadesine katıldıklarını belirtirken, %1,1'i ise bu ifadeye tamamen katılmadıklarını belirtmişlerdir.

FIII-6 sorusunda katılımcıların %87,3'ü [(%44,8 (Tamamen Katılıyorum) + %42,5 (Katılıyorum)] çalışanların İSGnde daha etkin rol oynaması gerektiğine katılırken, %0,8'i ise bu görüşe tamamen katılmadıklarını bildirmişlerdir.

FIII-7 sorusunda katılımcıların %94,1'i [(%56,7 (Tamamen Katılıyorum) + %37,4 (Katılıyorum)] İSGnin çalışma yaşamına doğrudan etki ettiği düşüncesine katılırken, %1,1'i

bu görüşe tamamen katılmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %94,3'ü [(%68,8 (Tamamen Katılıyorum) + %25,5 (Katılıyorum)] FIII-8 ifadesine katıldıklarını belirtirken, %1,4'ü katılmadıklarını bildirmişlerdir.

İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi aldınız mı sorusuna verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Katılımcıların S1 sorusuna verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

Soru	Katılımcılara yöneltilen soru		Evet	Hayır	Belirtilmemiş	Toplam
S1	İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı ?	f	346	4	3	353
		%	98	1,1	0,9	100

Tablo 7'ye göre, “İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi aldınız mı?” sorusuna katılımcıların %98,0'i İSG eğitimi aldığı, %1,1'i ise İSG eğitimi almadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların iş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna ait cevapların frekans ve yüzde dağılımları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Katılımcıların iş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri

İş kazasının nedenleri	f	%
Dikkatsizlik	326	18,1
Tehlikeli iş ortamı	211	11,7
Tehlikeli davranış	190	10,6
Tecrübesizlik	144	8,0
İhmal	287	16,0
Umursamazlık	175	9,7
Dalgınlık	236	13,1
Eğitimsizlik	208	11,5
Diğer	22	1,3
Toplam	1799	100

Anketin bu sorusu için birden fazla seçenek işaretlenebildiği için frekans sayısı (f), örneklem hacminden (n) fazladır. Toplam örneklem hacmi 1799'dur. "İş kazalarının nedenleri nelerdir?" sorusuna katılımcıların %18,1'i dikkatsizlik, %16'sı ihmal, %13,1'i dalgınlık, %11,7'si tehlikeli iş ortamı, %11,5'i eğitimsizlik, %10,6'sı tehlikeli davranış, %9,7'si umursamazlık, %8'i tecrübesizlik olarak cevaplamıştır. Katılımcıların %1,3'ü ise listelenen nedenler haricinde başka neden ya da nedenler olduğunu belirtmişlerdir.

İş kazasının nedenleri nelerdir? Sorusuna öğretmenlerin cevaplarının cinsiyet değişkeni bakımından frekans ve yüzde dağılımları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri

Cinsiyet		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kadın	f	248	166	144	102	219	121	178	149	16	267
	%	92,9	62,2	53,9	38,2	82,0	45,3	66,7	55,8	6,0	
Erkek	f	61	31	34	33	52	43	46	46	5	66
	%	92,4	14,7	51,5	50,0	78,8	65,2	69,7	69,7	7,6	
Belirtilmemiş	f	17	14	12	9	16	11	12	13	1	20
	%	85,0	70,0	60,0	45,0	80,0	55,0	60,0	65,0	5,0	
Toplam	f	326	211	190	144	287	175	236	208	22	353

Dikkatsizlik (1), Tehlikeli İş Ortamı (2), Tehlikeli Davranış (3), Tecrübesizlik (4), İhmal (5), Umursamazlık (6), Dalgınlık (7), Eğitimsizlik (8), Diğer (9), Toplam (10)

Tablo 9'a göre kadınların %92,9'u ile erkeklerin %92,4'ü iş kazası nedeninin en çok "Dikkatsizlik" olduğunu bildirmiştir. Kadın katılımcıların %82,0'si ile erkek katılımcıların %78,8'i ikinci sırada "İhmal" olduğunu bildirmiştir. Kadın katılımcıların %6,0'si ile erkek katılımcıların %7,6'sı "Diğer" başlığını işaretlemiştir.

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen yanıtların katılımcıların medeni durum değişkenine göre frekans ve yüzde oranları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların medeni durum değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri

Medeni Durum		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Evli	f	190	117	105	80	162	99	128	121	8	205
	%	92,7	57,1	51,2	39,0	79,0	48,3	62,4	59,0	3,9	
Bekâr	f	116	79	73	54	106	62	95	73	12	124
	%	93,5	63,7	58,9	43,5	85,5	50,0	76,6	58,9	9,7	
Belirtilmemiş	f	20	15	12	10	19	14	13	14	2	24
	%	83,3	62,5	50,0	41,7	79,2	58,3	54,2	58,3	8,3	
Toplam	f	326	211	190	144	287	175	236	208	22	353

Dikkatsizlik (1), Tehlikeli İş Ortamı (2), Tehlikeli Davranış (3), Tecrübesizlik (4), İhmal (5), Umursamazlık (6), Dalgınlık (7), Eğitimsizlik (8), Diğer (9), Toplam (10)

Tablo 10'a göre evli katılımcıların %92,7'si ile bekâr katılımcıların %93,5'i iş kazasının nedenlerini "Dikkatsizlik" olduğunu belirtmişlerdir. Evli katılımcıların %79,0'u ile bekâr katılımcıların %85,5'i "İş kazalarının nedenlerini" "Dikkatsizlikten" sonra "İhmal" olarak belirtmiştir. Evli katılımcıların %3,9'u ile bekâr katılımcıların %9,7'si iş kazası sebeplerini "Diğer" başlığı altında ifade edilen belirtilen nedenlerin dışında başka nedenler olduğunu bildirmiştir.

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen yanıtların katılımcıların yaş değişkeni bakımından frekans ve yüzde dağılımları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların yaş değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri

Yaş		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
22-32	f	123	90	77	55	109	67	92	72	9	129
	%	95,3	69,8	59,7	42,6	84,5	51,9	71,3	55,8	7,0	
33-43	f	152	94	89	65	134	80	109	99	10	167
	%	91,0	56,3	53,3	38,9	80,2	47,9	65,3	59,3	6,0	
44-54	f	40	21	18	20	36	22	28	29	2	45
	%	88,9	46,7	40,0	44,4	80,0	48,9	62,2	64,4	4,4	
55-65	f	8	5	5	4	6	5	5	6	0	8
	%	100	62,5	62,5	50,0	75,0	62,5	62,5	75,0	0	
Belirtilmemiş	f	3	1	1	0	2	1	2	2	1	4
	%	75,0	25,0	25,0	0,0	50,0	25,0	50,0	50,0	25,0	
Toplam	f	326	211	190	144	287	175	236	208	22	353

Dikkatsizlik (1), Tehlikeli İş Ortamı (2), Tehlikeli Davranış (3), Tecrübesizlik (4), İhmal (5), Umursamazlık (6), Dalgınlık (7), Eğitimsizlik (8), Diğer (9), Toplam (10)

Tablo 11’de “İş kazalarının nedenleri nelerdir?” sorusuna katılımcıların yaş değişkeni kapsamında verdikleri yanıtlara göre; 55-65 grubundakilerin tamamı (%100) “Dikkatsizlik” şeklinde cevaplamışlardır. 55-65 grubunu sırasıyla 22-32 grubu (%95,3), 33-43 grubu (%91,0) ve 44-54 grubu (%88,9) takip etmektedir.

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen yanıtların katılımcıların okul değişkeni bakımından frekans ve yüzde dağılımları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

İş kazasının nedenleri nelerdir? sorusuna verilen cevapların okul değişkeni açısından frekans ve yüzdeleri

Okul		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kaşgarlı Mahmut	f	27	19	19	15	23	16	21	16	1	28
	%	96,4	67,9	67,9	53,6	82,1	57,1	75,0	57,1	3,6	
Kemal Atatürk	f	34	27	22	17	35	21	28	27	3	41
	%	82,9	65,9	53,7	41,5	85,4	51,2	68,3	65,9	7,3	
Bilge Kağan	f	47	35	32	22	40	26	35	32	4	51
	%	92,2	68,6	62,7	43,1	78,4	51,0	68,6	62,7	7,8	
Semiha Şakir	f	27	14	15	10	24	13	21	16	1	29
	%	93,1	48,3	51,7	34,5	82,8	44,8	72,4	55,2	3,4	
Uluğbey	f	46	26	24	22	41	25	38	29	5	51
	%	90,2	51,0	47,1	43,1	80,4	49,0	74,5	56,9	9,8	
Belde	f	46	31	29	17	42	24	31	32	3	50
	%	92,0	62,0	58,0	34,0	84,0	48,0	62,0	64,0	6,0	
Atanur	f	50	34	22	18	38	28	28	24	3	52
	%	96,2	65,4	42,3	34,6	73,1	53,8	53,8	46,2	5,8	
Acıbadem	f	49	25	27	23	44	22	34	32	2	51
	%	96,1	49,0	52,9	45,1	86,3	43,1	66,7	62,7	3,9	
Belirtilmemiş	f	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	f	326	211	190	144	287	175	236	208	22	353

Dikkatsizlik (1), Tehlikeli İş Ortamı (2), Tehlikeli Davranış (3), Tecrübesizlik (4), İhmal (5), Umursamazlık (6), Dalgınlık (7), Eğitimsizlik (8), Diğer (9), Toplam (10)

Tablo 12’ye göre “İş kazalarının nedenleri nelerdir?” sorusuna katılımcıların okul değişkeni kapsamında verdikleri yanıtlara göre; sırasıyla Kaşgarlı Mahmut (%96,4), Atanur (%96,2), Acıbadem (%96,1), Semiha Şakir (%93,1), Bilge Kağan (%92,2), Belde (%92,0) ve Uluğbey (%90,2) okulunda görevli personeller en çok “Dikkatsizlik” şeklinde cevaplamışlardır. Sadece Kemal Atatürk (%85,4) okulunda görevli personeller en çok “İhmal” olarak cevaplamışlardır.

4.3. Anket Sorularına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

4.3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız T Testi Analizi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ankete verdikleri yanıtların iki değişkenli cinsiyet ve medeni durum değişkenlerine göre istatistiksel düzeyde anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla, Independent-Samples (Bağımsız Örneklem) t-testi kullanılmıştır. Her soru için H0 ve H1 hipotezi kurulmuştur. İstatistiksel analiz sonucunda elde edilen anlamlılık değeri (p) değeri 0.05'ten büyük bulunursa H0 hipotezi kabul edilir, 0.05'ten küçük bulunursa H0 hipotezi reddedilerek istatistiksel anlamlılık kabul edilir.

H0: FI-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 13

FI-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	P	d
Kadın	264	3,36	0,64	-2,38	0,018*	0,34
Erkek	65	3,56	0,52			

FI-6 ifadesi cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın personellerin ortalaması $\bar{X}_{kadın}=3,36$ ve erkek personellerin ortalaması $\bar{X}_{erkek}=3,56$ 'dır. T testi sonuçlarına kadın ve erkek katılımcıların test ortalamaları arasında erkek katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= -2,38$, $p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,34$) sonucuna göre de bu farklılığın az (küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-8 sorusu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-8 sorusu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 14

FI-8 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	P	d
Kadın	264	3,20	0,65	-2,02	0,043*	0,29
Erkek	65	3,38	0,57			

FI-8 ifadesi cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın personellerin ortalaması $\bar{X}_{kadın}=3,20$ ve erkek personellerin ortalaması $\bar{X}_{erkek}=3,38$ 'dir. T testi sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların test ortalamaları arasında erkek katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= -2,02$, $p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,29$) sonucuna göre de bu farklılığın çok az (çok küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 15

FII-6 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	p	d
Kadın	267	1,20	0,61	2,29	0,023*	0,25
Erkek	66	1,07	0,36			

FII-6 ifadesi cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın personellerin ortalaması $\bar{X}_{kadın}=1,20$ ve erkek personellerin ortalaması $\bar{X}_{erkek}=1,07$ 'dir. T testi sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların test ortalamaları arasında kadın katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= 2,29$, $p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,25$) sonucuna göre de bu farklılığın çok az (çok küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 16

FIII-1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	p	d
Kadın	264	2,06	0,94	2,44	0,015*	0,37
Erkek	66	1,75	0,72			

FIII-1 ifadesi cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın personellerin ortalaması $\bar{X}_{kadın}=2,06$ ve erkek personellerin ortalaması $\bar{X}_{erkek}=1,75$ 'tir. T testi sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların test ortalamaları arasında kadın katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= 2,44, p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,37$) sonucuna göre de bu farklılığın az (küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: S1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: S1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 17

S1 sorusu ile cinsiyet değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Cinsiyet	N	\bar{X}	Sd	t	p	d
Kadın	264	1,01	0,12	2,01	0,045*	0,11
Erkek	66	1,00	0,00			

S1 İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı? ifadesi cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, kadın personellerin ortalaması $\bar{X}_{kadın}=1,01$ ve erkek personellerin ortalaması $\bar{X}_{erkek}=1,00$ 'dir. T testi sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların test ortalamaları arasında kadın katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= 2,01, p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,11$) sonucuna göre de bu farklılığın az (küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

4.3.2. Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız T Testi Analizi

H0: FII-4 sorusu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-4 sorusu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.0

Tablo 18

FII-4 sorusu ile medeni durum değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Medeni Durum	N	\bar{X}	Sd	t	p	d
Evli	204	1,04	0,31	-2,22	0,027*	0,26
Bekâr	124	1,16	0,55			

FII-4 İşyerinizde olası bir acil duruma karşı eylem planı (ADEP) var mı? ifadesi medeni durum değişkeni açısından incelendiğinde, evli personellerin ortalaması $\bar{X}_{evli}=1,04$ ve bekâr personellerin ortalaması $\bar{X}_{bekâr}=1,16$ 'dir. T testi sonuçlarına göre evli ve bekâr katılımcıların test ortalamaları arasında bekâr katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t= -2,22$, $p<0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,26$) sonucuna göre de bu farklılığın az (küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-5 sorusu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-5 sorusu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 19

FII-5 sorusu ile medeni durum değişkeni arasındaki bağımsız t-testi sonucu

Medeni Durum	N	\bar{X}	Sd	t	p	d
Evli	204	1,43	0,82	-2,44	0,015*	0,28
Bekâr	122	1,68	0,94			

FII-5 İşyerinizde iş güvenliği ile ilgili çalışan temsilciniz var mı? ifadesi medeni durum değişkeni açısından incelendiğinde, evli personellerin ortalaması $\bar{X}_{evli}=1,43$ ve bekâr personellerin ortalaması $\bar{X}_{bekâr} =1,68$ 'dir. T testi sonuçlarına göre B5 ifadesi için evli ve

bekâr katılımcıların test ortalamaları arasında bekâr katılımcılar lehine istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık vardır ($t = -2,44$, $p < 0,05$). Hesaplanan etki büyüklüğü Cohen d ($d = 0,28$) sonucuna göre de bu farklılığın az (küçük) etkili olduğu belirlenmiştir.

4.4. Anket Sorularına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA)

4.4.1. Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

Katılımcılara sorulan soruların yaş ve okul değişkenlerine göre farklılığın anlamlı olup olmadığını çözümlmek için, One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans) analizi kullanılmıştır. Elde edilen farklılığın alt gruplar arasındaki dağılımını belirlemek için çoklu karşılaştırma testlerinden (Post Hoc) varyans ve örneklem eşitliği durumunda Tukey HSD, varyans eşit örneklem eşit olmaması durumunda LSD ve varyans ve örneklem eşit olmaması durumunda ise Games-Howell tercih edilmiştir.

H0: FI-2 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-2 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 20

FI-2 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	128	3,14	0,62	Gruplar arası	5,98	1,99	5,087	0,002*	0,04	4>1
33-43	165	3,24	0,64							4>2
44-54	45	3,42	0,58	Grup içi	134,13	0,39				4>3
55-65	8	3,87	0,35							

η^2 = Eta-kare etki büyüklüğü, V.K. = Varyansın Kaynağı, K.T. = Kareler Toplamı, K.O. = Kareler Ortalaması, 22-32 arası (1), 33-43 arası (2), 44-54 arası (3), 55-65 arası (4)

FI-2 Meslek Hastalıkları hakkında bilgi düzeyiniz nedir? ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark tespit edilmiştir [$F_{(3,342)} = 5,087$, $p = 0,002$]. Anlamlı farkın 55-65 yaş arası ile diğer gruplar arasında 55-65 yaş arası lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,04$)

sonucuna göre de bu farklılığın meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-3 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-3 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 21

FI-3 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	127	3,39	0,64	Gruplar arası	3,711	1,23	2,891	0,002*	0,02	4>1 4>2 4>3
33-43	166	3,37	0,69							
44-54	45	3,53	0,58	Grup içi	134,134	0,42				
55-65	8	4,00	0,00							

FI-3 ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(3,342)} = 2,891, p = 0,002$]. Anlamlı farkın 55-65 yaş arası ile diğer guruplar arasında 55-65 yaş arası lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,02$) sonucuna göre de bu farklılığın mesleki riskler hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-8 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-8 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 22

FI-8 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	126	3,11	0,64	Gruplar arası	3,795	1,26	3,110	0,027*	0,02	2>1 3>1
33-43	166	3,28	0,64							
44-54	45	3,37	0,57	Grup içi	138,715	0,40				
55-65	8	3,50	0,53							

FI-8 ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(3,341)} = 3,110$, $p = 0,027$]. Anlamlı farkın 22-32 yaş ile 33-43 yaş arasında 33-43 yaş lehine, 22-32 yaş ile 44-54 yaş arasında 44-54 yaş lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,02$) sonucuna göre de bu farklılığın okullardaki riskler hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-1 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-1 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 23

FII-1 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	129	1,51	0,86	Gruplar arası	6,440	2,14	3,795	0,008*	0,03	1>2
33-43	167	1,22	0,62							
44-54	45	1,28	0,69	Grup içi	186,299	0,54				
55-65	8	1,25	0,70							

FII-1 ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(3,345)} = 3,795$, $p = 0,008$]. Anlamlı farkın 22-32 yaş ile 33-43 yaş arasında 22-32 yaş lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,03$) sonucuna göre de bu farklılığın iş güvenliği uzmanı hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 24

FII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	127	1,73	0,95	Gruplar arası	10,019	3,34	4,493	0,004*	0,03	1>4
33-43	166	1,43	0,82							2>4
44-54	45	1,37	0,77	Grup içi	254,246	0,74				3>4
55-65	8	1,00	0,00							

FII-5 Okulunuzdaki iş güvenliği ile ilgili çalışan temsilciniz var mı? ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir [$F_{(3,342)} = 4,493$, $p = 0,004$]. Anlamlı farkın 55-65 yaş arası ile diğer guruplar arasında 55-65 yaş arası aleyhine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,03$) sonucuna göre de bu farklılığın çalışan temsilcisi hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 25

FIII-5 sorusu ile yaş değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Yaş	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
22-32	128	1,97	0,91	Gruplar arası	10,282	3,42	5,244	0,002*	0,04	1>2
33-43	167	1,71	0,73							1>3
44-54	45	1,48	0,58	Grup içi	224,822	0,65				1>4
55-65	8	2,12	1,35							

FIII-5 Okulumuzda İSG konusunda sürekli iyileştirmeler yapılıyor ifadesi için yaş değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(3,344)} = 5,244$, $p = 0,002$]. Anlamlı farkın 22-32 yaş arası ile diğer guruplar arasında 22-32 yaş arası lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare

($\eta^2 = 0,04$) sonucuna göre de bu farklılığın okullarda İSG iyileştirmeleri hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

4.4.2. Okul Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

H0: FI-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 26

FI-1 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	3,25	0,71							
Kemal Atatürk	41	3,60	0,49	Gruplar arası	6,253	0,893	3,160	0,003*	0,06	3>1
Bilge Kağan	51	3,68	0,50							3>6
Semiha Şakir	30	3,70	0,46							3>7
Uluğbey	48	3,52	0,50							4>1
Belde	50	3,44	0,54							4>6
Atanur	52	3,40	0,53	Grup içi	96,687	0,283				4>7
Acıbadem	51	3,64	0,52							

Kaşgarlı Mahmut (1), Kemal Atatürk (2), Bilge Kağan (3), Semiha Şakir (4), Uluğbey (5), Belde (6), Atanur (7), Acıbadem (8)

FI-1 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 3,160, p = 0,003$]. Anlamlı farkın Bilge Kağan ve Semiha Şakir okulları ile Kaşgarlı Mahmut, Belde ve Atanur okulları arasında Bilge Kağan ve Semiha Şakir okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,06$) sonucuna göre de bu farklılığın okullarda sağlık ve güvenlik işaretleri hakkında bilgi sahibi olma durumuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 27

FI-2 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	3,11	0,75							3>1
Kemal Atatürk	41	3,21	0,65	Gruplar arası	5,877	0,840				3>4
Bilge Kağan	51	3,43	0,67							
Semiha Şakir	30	3,10	0,60				2,127	0,040*	0,04	3>6
Uluğbey	49	3,18	0,66							3>7
Belde	49	3,18	0,63	Grup içi	134,991	0,395				8>1
Atanur	52	3,15	0,53							
Acıbadem	51	3,45	0,54							8>5
										8>6
										8>7

FI-2 Meslek Hastalıkları hakkında bilgi düzeyiniz nedir? ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 2,127$, $p = 0,040$]. Anlamlı farkın Bilge Kağan ve Acıbadem okulları ile Kaşgarlı Mahmut, Semiha Şakir, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları arasında Bilge Kağan ve Acıbadem okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,04$) sonucuna göre de bu farklılığın meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-4 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-4 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 28

FI-4 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	2,70	0,72	Gruplar arası	9,780	1,397	2,929	0,005*	0,05	8>1 8>5 8>6 8>7
Kemal Atatürk	41	2,95	0,63							
Bilge Kağan	50	3,18	0,74							
Semiha Şakir	30	3,10	0,60							
Uluğbey	48	2,91	0,73	Grup içi	162,174	0,477				
Belde	50	2,92	0,72							
Atanur	51	2,80	0,72							
Acıbadem	51	3,23	0,58							

FI-4 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,340)} = 2,929$, $p = 0,005$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ve Atanur okulları ile Bilge Kağan okulu arasında Bilge Kağan okulunda görevli öğretmenler lehine, Kaşgarlı Mahmut, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları ile Acıbadem okulu arasında Acıbadem okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,05$) sonucuna göre de bu farklılığın iş kazalarında uygulanabilecek ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-6 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-6 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 29

FI-6 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	3,11	0,64	Gruplar arası	5,726	0,818	2,147	0,038*	0,04	2>1 5>1
Kemal Atatürk	41	3,43	0,54							

Bilge Kağan	50	3,38	0,72							8>1
Semiha Şakir	30	3,30	0,70							8>3
Uluğbey	49	3,42	0,54							8>4
Belde	50	3,38	0,66							8>6
Atanur	52	3,34	0,59	Grup içi	129,913	0,381				8>7
Acıbadem	50	3,64	0,52							

FI-6 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,341)} = 2,147, p = 0,038$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile Kemal Atatürk okulları arasında Kemal Atatürk okulunda görevli öğretmenler lehine, Kaşgarlı Mahmut ile Uluğbey okulları arasında Uluğbey okulunda görevli öğretmenler lehine ve Kaşgarlı Mahmut, Bilge Kağan, Semiha Şakir, Belde ve Atanur okulları ile Acıbadem okulu arasında Acıbadem okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,04$) sonucuna göre de bu farklılığın yangın esnasında yapılması gerekenler hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-7 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-7 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 30

FI-7 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	2,92	0,78							
Kemal Atatürk	41	3,09	0,62	Gruplar arası	8,526	1,218				3>1
Bilge Kağan	51	3,27	0,72							
Semiha Şakir	30	3,30	0,53				2,511	0,016*	0,04	8>1
Uluğbey	49	3,08	0,70							8>2
Belde	50	3,06	0,81							8>5
Atanur	51	3,05	0,67	Grup içi	165,863	0,485				8>6
Acıbadem	51	3,45	0,64							8>7

FI-7 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 2,147, p = 0,038$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile Bilge Kağan okulları arasında Bilge Kağan okulunda görevli öğretmenler lehine, Kaşgarlı Mahmut ile Semiha Şakir okulları arasında Semiha Şakir okulunda görevli öğretmenler lehine ve Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları ile Acıbadem okulu arasında Acıbadem okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,04$) sonucuna göre de bu farklılığın iş kazası sonucunda yapılması gerekenler hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FI-8 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FI-8 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 31

FI-8 sorusu ile okul değişkeni arasında ANOVA analiz sonuçları

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	2,85	0,60	Gruplar arası	12,847	1,835	4,745	0,000*	0,08	3>1
Kemal Atatürk	41	3,26	0,50							3>6
Bilge Kağan	51	3,31	0,64							4>1
Semiha Şakir	30	3,33	0,66							4>6
Uluğbey	49	3,24	0,59	Grup içi	131,887	0,387			8>1	
Belde	49	3,04	0,76						8>2	
Atanur	51	3,11	0,55						8>3	
Acıbadem	51	3,56	0,60						8>5	
										8>6
										8>7

FI-8 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,341)} = 2,147, p = 0,038$]. Anlamlı farkın Bilge Kağan ve Semiha Şakir okulları ile Kaşgarlı Mahmut ve Belde okulları arasında Bilge Kağan ve Semiha Şakir okullarında görevli öğretmenler lehine, Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk,

Bilge Kağan, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları ile Acıbadem okulu arasında Acıbadem okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,08$) sonucuna göre de bu farklılığın orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 32

FII-1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	1,71	0,97	Gruplar arası	13,604	1,943	3,628	0,001*	0,06	1>2
Kemal Atatürk	41	1,31	0,72							1>3
Bilge Kağan	51	1,25	0,59							1>4
Semiha Şakir	30	1,26	0,69							1>8
Uluğbey	50	1,40	0,80							2>8
Belde	50	1,40	0,80							5>8
Atanur	52	1,57	0,91							6>8
Acıbadem	51	1,00	0,00							7>8
				Grup içi	184,838	0,536				

FII-1 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [$F_{(7,345)} = 3,628$, $p = 0,001$]. Anlamlı farkın Kemal Atatürk, Bilge Kağan, Semiha Şakir, Acıbadem okulları ile Kaşgarlı Mahmut arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda görevli öğretmenler lehine, Kemal Atatürk, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları ile Acıbadem okulu arasında Kemal Atatürk, Uluğbey, Belde ve Atanur okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,06$) sonucuna göre de bu farklılığın iş güvenliği uzmanı hakkında bilgi sahibi olma durumuna az (küçük) düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 33

FII-2 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark		
Kaşgarlı Mahmut	28	2,10	0,99							1>2 1>3		
Kemal Atatürk	41	1,51	0,86	Gruplar arası	27,734	3,962				1>4 1>5 1>6 1>7 1>8		
Bilge Kağan	51	1,13	0,49									
Semiha Şakir	30	1,40	0,81									
Uluğbey	50	1,62	0,92									2>3 2>8
Belde	50	1,46	0,83							6,534	0,000*	0,11
Atanur	52	1,53	0,89							5>3 5>8		
				Grup içi	209,206	0,606				6>3 6>8		
Acıbadem	51	1,03	0,28							7>3 7>8		

FII-2 Okulunuzda İSG kurulu var mı? ifadesi için okul değişkenine göre en az iki seviye arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,345)} = 6,534$, $p = 0,000$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda görevli öğretmenler lehine, Kemal Atatürk, Uluğbey, Belde ve Atanur okulları ile Bilge Kağan, Acıbadem okulları arasında Kemal Atatürk, Uluğbey, Belde ve Atanur okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,11$) sonucuna göre de bu farklılığın İSG kurulu hakkında bilgi sahibi olma durumuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FII-5 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FII-5 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 34

FII-5 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	1,96	0,99	Gruplar arası	19,252	2,750	3,764	0,001*	0,07	1>3
Kemal Atatürk	41	1,78	0,96							1>5
Bilge Kağan	51	1,27	0,49							1>8
Semiha Şakir	30	1,46	0,69							2>3
Uluğbey	49	1,38	0,86							2>5
Belde	48	1,62	0,93						2>8	
Atanur	52	1,73	0,97	Grup içi	249,902	0,731				6>3
Acıbadem	51	1,23	0,09							6>5
										7>3
										7>5
										7>8

FII-5 ifadesi için okul değişkenine göre minimum iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 3,764, p = 0,001$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk, Belde ve Atanur okulları ile Bilge Kağan, Uluğbey ve Acıbadem okulları arasında Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk, Belde ve Atanur okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklüğü Eta-kare ($\eta^2 = 0,07$) sonucuna göre de bu farklılığın iş güvenliği ile ilgili çalışan temsilcisi hakkında bilgi sahibi olma durumuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-1 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 35

FIII-1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	2,35	0,86	Gruplar arası	18,486	2,641	3,254	0,002*	0,06	1>3
Kemal Atatürk	41	2,21	0,90							1>5
										1>8

Bilge Kağan	51	1,76	0,83							2>3
Semiha Şakir	30	2,00	0,98							2>5
Uluğbey	49	1,91	0,99							2>8
Belde	49	2,30	0,93							6>3
Atanur	52	1,96	0,83	Grup içi	277,514	0,811				6>5
Acıbadem	50	1,68	0,84							6>8

FIII-1 ifadesi için okul değişkenine göre etki büyüklüğü iki düzey arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 3,254$, $p = 0,002$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk ve Belde okulları ile Bilge Kağan, Uluğbey ve Acıbadem okulları arasında Kaşgarlı Mahmut, Kemal Atatürk ve Belde okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare ($\eta^2 = 0,06$) sonucuna göre de bu farklılığın çalışanların İSG konusunda görüş ve önerilerinin alınması konusuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-2 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 36

FIII-2 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	1,75	1,23							1>2
Kemal Atatürk	41	1,14	0,35	Gruplar arası	13,959	1,994	4,490	0,000*	0,08	1>3
Bilge Kağan	51	1,43	0,72							1>4
Semiha Şakir	30	1,03	0,18							1>6
Uluğbey	49	1,57	0,86							1>7
Belde	50	1,20	0,40	Grup içi	152,765	0,444			1>8	
Atanur	52	1,23	0,50						5>2	
Acıbadem	51	1,25	0,65						5>3	
									5>4	
										5>6
										5>7
										5>8

FIII-2 ifadesi için okul değişkenine göre okullar arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [$F_{(7,344)} = 4,490$, $p = 0,000$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okulları ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare ($\eta^2 = 0,08$) sonucuna göre ise bu farklılığın tüm çalışanların işe başlamadan önce İSG eğitimi alması konusuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-3 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-3 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 37

FIII-3 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	1,85	1,04	Gruplar arası	9,583	1,369	2,983	0,005*	0,05	1>2
Kemal Atatürk	41	1,31	0,47							1>3
Bilge Kağan	51	1,50	0,70							1>4
Semiha Şakir	30	1,23	0,50							1>6
Uluğbey	49	1,65	0,80							1>7
Belde	50	1,40	0,53							1>8
Atanur	52	1,42	0,60							5>2
Acıbadem	51	1,35	0,68							5>3
				Grup içi	157,860	0,459				5>4
										5>6
										5>7
										5>8

FIII-3 Çalışan olarak iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyetleri gösteriyorum ifadesi için okul değişkenine göre en az iki seviye arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,344)} = 2,983$, $p = 0,005$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okulları ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okullarında görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare ($\eta^2 = 0,05$) sonucuna göre de bu farklılığın çalışanların iş güvenliği kurallarına gereken hassasiyeti göstermesi konusuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-4 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-4 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 38

FIII-4 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark			
Kaşgarlı Mahmut	26	2,23	0,81	Gruplar arası	14,490	2,070	3,479	0,001*	0,06	1>2			
Kemal Atatürk	41	1,60	0,70							1>3			
Bilge Kağan	50	1,68	0,91							1>4			
Semiha şakir	30	1,40	0,67							1>5			
Uluğbey	48	1,66	0,75							1>6			
Belde	47	1,59	0,77							1>7			
Atanur	52	1,82	0,73							Grup içi	200,507	0,595	1>8
Acıbadem	51	1,45	0,75										

FIII-4 ifadesi ile hizmet verilen okul değişkeni arasında en az iki okul arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,337)} = 3,479$, $p = 0,001$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda gevli öğretmenler lehine olduğu ve bu farkın orta düzeyde ($\eta^2 = 0,06$) olduğu belirlenmiştir.

H0: FIII-5 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-5 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 39

FIII-5 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	2,42	0,79	Gruplar arası	21,523	3,075	4,948	0,000*	0,09	1>2
Kemal Atatürk	41	1,95	0,83							1>3
Bilge Kağan	51	1,64	0,74							1>4
										1>5
										1>6
										1>7

Semiha Şakir	30	1,60	0,89							1>8
Uluğbey	49	1,87	0,88							
Belde	50	1,90	0,67							
Atanur	52	1,75	0,71	Grup içi	213,749	0,621				
Acıbadem	51	1,45	0,80							

FIII-5 Okulumuzda İSG konusunda sürekli iyileştirmeler yapıyor ifadesi ile hizmet verilen okul değişkeni arasında istatistiksel anlamda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$F_{(7,344)} = 4,948$, $p = 0,000$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare hesaplaması ($\eta^2 = 0,09$) sonucuna göre de tespit edilen farklılığın orta seviyede etkili olduğu görülmüştür.

H0: FIII-6 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-6 sorusu ile okul değişkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 40

FIII-6 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	2,28	1,04							
Kemal Atatürk	41	1,53	0,50	Gruplar arası	17,884	2,555				1>2
Bilge Kağan	51	1,64	0,79							
Semiha Şakir	30	1,46	0,73				4,581	0,000*	0,08	1>4
Uluğbey	49	1,75	0,80							1>5
Belde	50	1,72	0,67							1>6
Atanur	51	1,90	0,72	Grup içi	191,302	0,558				1>7
Acıbadem	51	1,45	0,70							1>8

FIII-6 Çalışanların İSGnde daha etkin rol oynaması gerektiğini düşünüyorum ifadesi ile okul değişkenine arasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [$F_{(7,343)} = 4,581$, $p = 0,000$].

Anlamli farkın Kaşgarlı Mahmut ile diğ er okullar arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda görevli öğretmenler lehine oldu ğ u belirlenmiştir. Hesaplanan etki büyüklü ğ ü Eta-kare ($\eta^2 = 0,08$) sonucuna göre de bu farklılı ğ ın orta düzeyde etkili oldu ğ u belirlenmiştir.

H0: FIII-8 sorusu ile okul de ğ işkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: FIII-8 sorusu ile okul de ğ işkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 41

FIII-8 sorusu ile okul de ğ işkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	28	1,71	1,15							
Kemal Atatürk	41	1,14	0,35	Gruplar arası	9,837	1,405	2,871	0,006*	0,05	1>2
Bilge Kağan	50	1,42	0,73							1>4
Semiha Şakir	30	1,13	0,34							1>7
Uluğbey	49	1,59	0,78							5>2
Belde	50	1,40	0,57							5>4
Atanur	52	1,30	0,64	Grup içi	167,906	0,490				5>7
Acıbadem	51	1,43	0,78							

FIII-8 ifadesi için okul de ğ işkenine göre istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F_{(7,343)} = 2,871$, $p = 0,006$]. Anlamli farkın Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okulları ile Kemal Atatürk, Semiha Şakir ve Atanur okulları arasında Kaşgarlı Mahmut ve Uluğbey okullarında görevli öğretmenler lehine ve orta düzeyde ($\eta^2 = 0,05$) etkili oldu ğ u belirlenmiştir.

H0: S1 sorusu ile okul de ğ işkeni arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: S1 sorusu ile okul de ğ işkeni arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 42

S1 sorusu ile okul değişkeni arasındaki ANOVA analizi sonucu

Okul	N	\bar{X}	Sd	V. K.	K. T.	K. O.	F	p	η^2	Fark
Kaşgarlı Mahmut	27	1,07	0,26							
Kemal Atatürk	41	1,00	0,00	Gruplar arası	0,179	0,026	2,321	0,025*	0,04	1>2
Bilge Kağan	51	1,00	0,00							1>3
Semiha Şakir	30	1,00	0,00							1>4
Uluğbey	49	1,00	0,00							1>6
Belde	49	1,00	0,00	Grup içi	3,775	0,011			1>7	
Atanur	52	1,03	0,19						1>8	
Acıbadem	51	1,00	0,00							

S1 İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı ifadesi için okul değişkenine göre en az iki okul arasında istatistiksel seviyede anlamlı bir farklılık belirlenmiştir [$F_{(7,342)} = 2,321$, $p = 0,025$]. Anlamlı farkın Kaşgarlı Mahmut ile diğer okullar arasında Kaşgarlı Mahmut okulunda görevli öğretmenler lehine olduğu belirlenmiştir. Eta-kare ($\eta^2 = 0,04$) sonucuna göre de bu farklılığın İSG eğitimi alma durumuna orta düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir.

4.5. Anket Sorularına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

Yapılan iki ölçüm sonucunda elde edilen veriler arasında birbiri ile bağlantılı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizleri kullanılmaktadır. Ölçümler arasında ilişki saptanması durumunda belirtilen ilişkinin olumlu yada olumsuzluğu ile etkisinin büyüklüğünün tespitinde korelasyon analizleri kullanılmalıdır. Tez çalışmasındaki veri setleri normal dağılım gösterdiği için Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Anket ölçeğine ait faktörler arasındaki korelasyon analizi sonuçları Tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43

Anket ölçeği faktörleri arasındaki korelasyon analizi sonuçları

Alt Boyut		FI-İSG Bilgi Düzeyi	FII-İSG Farkındalık Düzeyi	FIII-İSG Bilgilerine Katılım	S1-İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?
FI-İSG Bilgi Düzeyi	r	1	0,414	0,300	0,106
	p	-	0,000*	0,000*	0,048*
FII-İSG Farkındalık Düzeyi	r		1	0,245	0,072
	p		-	0,000*	0,177
FIII-İSG Bilgilerine Katılım	r			1	0,015
	p			-	0,777
S1-İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	r				1
	p				-

r=Pearson Korelasyon katsayısı (2-yönlü), p=Anlamlılık değeri, *=p<.05

İSG Bilgi Düzeyi faktörü ($\bar{X}=3,33$, $Sd=0,46$) ve İSG Farkındalık Düzeyi faktörü ($\bar{X}=1,27$, $Sd=0,41$) arasındaki bağlantı Pearson Korelasyonu ile analiz edilmiştir. Belirtilen iki faktör arasında orta düzeyde, olumlu yönde ve anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($r_{(350)}= 0,414$, $p < 0,05$).

İSG Bilgi Düzeyi faktörü ($\bar{X}=3,33$, $Sd=0,46$) ve İSG Bilgilerine Katılım faktörü ($\bar{X}=1,60$, $Sd=0,57$) arasında orta düzeyde, olumlu yönde ve anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($r_{(350)}= 0,300$, $p < 0,05$).

İSG Farkındalık Düzeyi faktörü ($\bar{X}=1,27$, $Sd=0,41$) ve İSG Bilgilerine Katılım faktörü ($\bar{X}=1,60$, $Sd=0,57$) arasında düşük düzeyde, olumlu yönde ve anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($r_{(350)}= 0,245$, $p < 0,05$).

İSG Bilgi Düzeyi faktörü ($\bar{X}=3,33$, $Sd=0,46$) ve İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı? sorusu ($\bar{X}=1,01$, $Sd=0,10$) arasında düşük düzeyde, olumlu yönde ve anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($r_{(350)}= 0,106$, $p < 0,05$).

4.6. Anket Sorularına İlişkin Çapraz Tablo (Crosstabs) Analizi

İki değişkenin (bağımlı veya bağımsız) birbiri üzerindeki oranları, gruplar arasındaki dağılımı belirlemek amacıyla Çapraz (Crosstabs) Tablo analizleri kullanılır (Özbay, 2008). Çapraz tablolar 2 değişken arasındaki ilişkinin detaylarını bize anlaşılır tablolar halinde sunan analizlerdir.

Tablo 44

FI-7 sorusu ile S1 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FI-7	S1		Toplam
	Evet	Hayır	
Hiç	5 %100,0	0 %0,0	5 %100,0
Az	43 %95,6	2 %4,4	45 %100,0
Orta	183 %99,5	1 %0,5	184 %100,0
Çok	114 %100,0	0 %0,0	114 %100,0
Toplam	345 %99,1	3 %0,9	348 %100,0

FI-7 ve S1 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($x^2= 8.011$, $sd= 3$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, İSG eğitimi alanların iş kazası sonucu yapılması gerekenler ile ilgili bilgi düzeyinin çok seçeneğinde yoğunlaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

FI-8 ve FIII-5 ifadeleri arasındaki çapraz tablo sonuçları Tablo 45'te verilmiştir.

Tablo 45

FI-8 sorusu ile FIII-5 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FI-8	FIII-5					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Hiç	0 %0,0	0 %0,0	3 %100,0	0 %0,0	0 %0,0	3 %100,0
Az	8 %25,0	12 %37,5	11 %34,4	1 %3,1	0 %0,0	32 %100,0
Orta	54 %27,8	102 %52,6	32 %16,5	4 %2,1	2 %1,0	194 %100,0
Çok	81 %67,5	33 %27,5	4 %3,3	0 %0,0	2 %1,7	120 %100,0
Toplam	143 %41,0	147 %42,1	50 %14,3	5 %1,4	4 %1,1	349 %100,0

FI-8 ve FIII-5 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir ($\chi^2= 83.307$, $sd= 12$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, okullardaki riskleri çok düzeyde bilenlerin İSG konusundaki iyileştirmelere tamamen katıldığı seçeneğinde yoğunlaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

FIII-1 ve FIII-8 ifadeleri arasındaki çapraz tablo sonuçları Tablo 46'da verilmiştir.

Tablo 46

FIII-1 sorusu ile FIII-8 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FIII-1	FIII-8					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Tamamen Katılıyorum	101 %88,6	12 %10,5	1 %0,9	0 %0,0	0 %0,0	114 %100,0
Katılıyorum	87 %58,4	58 %38,9	3 %2,0	1 %0,7	0 %0,0	149 %100,0
Kararsızım	44 %72,1	12 %19,7	5 %8,2	0 %0,0	0 %0,0	61 %100,0
Katılmıyorum	9 %42,9	8 %38,1	1 %4,8	1 %4,8	2 %9,5	21 %100,0
Kesinlikle Katılmıyorum	1 %25,0	0 %0,0	0 %0,0	0 %0,0	3 %75,0	4 %100,0
Toplam	242 %69,3	90 %25,8	10 %2,9	2 %0,6	5 %1,4	349 %100,0

FIII-1 ve FIII-8 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2= 216.625$, $sd= 16$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, çalışanların İSG konularında görüş ve önerilerine katılması gerektiğini düşünenler ile İSGnin hayatın her aşamasında olması gerektiğini düşünenler tamamen katılıyorum seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Belirtilen iki ifadenin bir birini destekleyici olduğu istatistiksel olarak da belirlenmiştir.

FIII-2 ve FIII-4 ifadeleri arasındaki çapraz tablo sonuçları Tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47

FIII-2 sorusu ile FIII-4 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FIII-2	FIII-4					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Tamamen Katılıyorum	162 %62,5	75 %29,0	21 %8,1	1 %0,4	0 %0,0	259 %100,0
Katılıyorum	10 %13,7	49 %67,1	12 %16,4	1 %1,4	1 %1,4	73 %100,0
Kararsızım	0 %0,0	1 %16,7	4 %66,7	1 %16,7	0 %0,0	6 %100,0
Katılmıyorum	0 %0,0	1 %100,0	0 %0,0	0 %0,0	0 %0,0	1 %100,0
Kesinlikle Katılmıyorum	0 %0,0	1 %16,7	2 %33,3	1 %16,7	2 %33,3	6 %100,0
Toplam	172 %49,9	127 %36,8	39 %11,3	4 %1,2	3 %0,9	345 %100,0

FIII-2 ve FIII-4 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2= 183.467$, $sd= 16$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, iş başı yapılmadan önce alınması gereken İSG eğitimlerinin okullardaki riskleri azaltabileceğini düşünenler ifadelerine tamamen katılıyorum olarak cevaplamıştır.

FIII-7 ve FIII-8 ifadeleri arasındaki çapraz tablo sonuçları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48

FIII-7 sorusu ile FIII-8 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FIII-7	FIII-8					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Tamamen Katılıyorum	191 %96,0	5 %2,5	3 %1,5	0 %0,0	0 %0,0	199 %100,0
Katılıyorum	45 %34,1	83 %62,9	3 %2,3	1 %0,8	0 %0,0	132 %100,0
Kararsızım	5 %45,5	1 %9,1	4 %36,4	1 %9,1	0 %0,0	11 %100,0
Katılmıyorum	2 %40,0	1 %20,0	1 %20,0	0 %0,0	1 %20,0	5 %100,0
Kesinlikle Katılmıyorum	0 %0,0	0 %0,0	0 %0,0	0 %0,0	4 %100,0	4 %100,0
Toplam	243 %69,2	90 %25,6	11 %3,1	2 %0,6	5 %1,4	351 %100,0

FIII-7 ve FIII-8 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2= 514.096$, $sd= 16$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, İSGnin çalışma hayatını direkt etkilediğini düşünenlerin çoğu İSGnin hayatın her alanında olması gerektiğini düşünerek ifadelerine tamamen katılıyorum olarak cevaplamışlardır.

FIII-4 ve FIII-6 ifadeleri arasındaki çapraz tablo sonuçları Tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49

FIII-4 sorusu ile FIII-6 sorusu arasındaki çapraz tablolama sonuçları

FIII-4	FIII-6					Toplam
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Tamamen Katılıyorum	122 %70,9	37 %21,5	13 %7,6	0 %0,0	0 %0,0	172 %100,0
Katılıyorum	30 %23,6	84 %66,1	13 %10,2	0 %0,0	0 %0,0	127 %100,0
Kararsızım	5 %13,2	24 %63,2	6 %15,8	3 %7,9	0 %0,0	38 %100,0
Katılmıyorum	0 %0,0	2 %50,0	1 %25,0	1 %25,0	0 %0,0	4 %100,0
Kesinlikle Katılmıyorum	0 %0,0	1 %33,3	0 %0,0	0 %0,0	2 %66,7	3 %100,0
Toplam	157 %45,6	148 %43,0	33 %9,6	4 %1,2	2 %0,6	344 %100,0

FIII-4 ve FIII-6 soruları arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($\chi^2= 356.340$, $sd= 16$, $p< 0.05$). Analiz sonuçlarına göre, İSG eğitimlerinin risklere karşı önlem olduğunun düşünenler ile çalışanların İSG alanında daha aktif olması gerektiğini düşünenler tamamen katılıyorum olarak cevaplamışlardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Tez çalışmasında, İstanbul merkez ve ilçelerinde hizmet veren İSTEK Okulları'nda görevli öğretmenlerin İSG mevzuatı hakkında bilgi düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca okullarda meydana gelen kazalar incelenerek alınması gereken önlemler hakkında önerilerde bulunmuştur.

Anaokulu öğrencisinin lavabonun üzerine düşmesi sonucu yaşamını yitirdiği kazada, lavaboların tüm sınıflardaki çocuklar gözetilerek uygun boyutta ve sağlamlıkta yapılması, lavaboların duvara sabitlenmesinin yanısıra devrilmeye karşı uygun destek yapılması gerektiği sonucu çıkarılabilir ("Küçük çocuk lavabo", 2010). İlköğretim 3.sınıf öğrencisinin boyandıktan sonra sağlam monte edilmeyen bayrak direğinin devrilmesi kazasında, söküm ve montaj işlerinin yetkin personeller tarafından yapılması ve kontrollerin sağlanması gerektiği sonucu çıkarılabilir ("Bayrak direği öğrencinin", 2010). Yatılı okulda öğrenim gören öğrencinin foseptik çukuruna düşerek yaşamını yitirdiği kazada, sadece okul içi değil bağlantılı bina ve eklentilerinde ve okul bahçelerinde de güvenlik önlemleri alınması gerektiği, ayrıca foseptik gibi yüksekten düşme yaşanabilecek bölgelerin kolay açılmayacak sadece yetkililer tarafından açılacak kilitler ile kilitlenmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir ("Uşak'ta Foseptik Çukurunda", 2013). Endüstri Meslek Lisesi 3.sınıf öğrencisinin otomatik kapıya başı sıkışarak yaşamını yitirdiği kazada, hareketli kapılarda fotosel sistemlerinin kullanılması gerektiği ve kurumlarda daha önce yaşanan kaza, ramak kala olayların kaydının tutulup düzenleyici önleyici faaliyetlerin hayata geçirilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir ("Okulun otomatik kapısına", 2010). Okul bahçesindeki raylı kapının devrilmesi sonucu 4 yaşındaki bireyin yaşamını yitirdiği kazada, raylı kapı sistemlerinde devrilme önleyici güvenlik tertibatının olması, tesisatın düzenli aralıklar ile kontrol edilmesi ve gerekli ise bakım-onarım çalışmalarının yapılması gerektiği sonucu çıkarılabilir ("İzmir'de Okulun Bahçe", 2011). Bitlis'te bir lisede yangın tatbikatı sonrası tiner bidonunun alev aldığı kazada, kurumlarda düzenli olarak yapılması gereken tatbikatların resmi makamlardan izin alınması ve gerekli güvenlik önlemlerinin sağlanması sonucunda gerçekleştirilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir ("Yangın Tatbikatında Hayatını", 2014). Ortaokul 6.sınıf öğrencisinin koluna kapı kolu saplandığı kazada, sınıf kapı kollarının keskin köşeli olmayan, oval şeklinde ve çevirmeli sistem olarak değiştirilmesi gerektiği sonucu

çıkarılabilir. Anaokul öğrencisinin serviste unutulmuş havasızlıktan yaşamını yitirdiği kazada, servise iniş ve binişlerde öğrencilerin listesinin tutulması gerektiği ve okula giriş zamanında öğrencilerin kontrol edilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir (“9 saat servis”, 2017).

Katılımcıların %21'inin iş kazası olduğunda yapılması gereken ilk yardım uygulamaları hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaması sonucu kazazedeye ilk yardım müdahalesi edemeyeceği sonucuna ulaşılabilir. Tespit edilen bu sorunun aşılması için öğretmenlere ilk yardım uygulamaları hakkında kurum içi bilgilendirme toplantıları ve kurum dışı ilk yardımcı eğitimi aldırılabilir. Aksoy ve ark. (2013) tarafından yapılan araştırma çalışmasında yüksekokulda öğrenim gören öğrencilerin %29,5 (f=200)'nin ilk yardım konusunda bilgi düzeyinin orta seviyede olduğu rapor edilmiştir. İş kazası sonucunda kazazedeye uygulanması gereken ilk yardım uygulamaları hakkında katılımcıların bilgi seviyelerinin orta ve çok seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ancak öğretmenlere yetkili kurumlar aracılığıyla ilk yardım uygulamaları hakkında eğitimlerin düzenlenmesi kazazedelerin hayatın kurtarmada önemlidir. Katılımcıların deprem ve afetlerde yapması gerekenler hakkındaki bilgi seviyeleri orta ile çok seviye arasındadır. AFAD ve MEB arasında yapılacak protokoller ile eğitim kurumlarındaki tüm bireylerin afetlere karşı hazırlıklı olması sağlanabilir. Öğretmenlerin %81,6'sının okullarında iş güvenliği uzmanı görevlendirildiğini bildikleri belirlenmiştir. İnşaat sektöründe İSG mevzuatının anlaşılabilirliği üzerine yapılan bir araştırma çalışmasında, katılımcıların %41,6'sı (f=305) işyerinde görevlendirilen bir İSG uzmanı olmadığını belirttiklerini rapor edilmiştir (Dede ve Baltacı, 2019). Benzer şekilde öğretmenlerin %77,3'ünün İSG kurulunun kurulduğu, %72,2'sinin çalışan temsilcisi olduğunu bildikleri belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin okullarda İSG ile ilgili yapılan faaliyetler genelinde bilgi sahibi olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin yaklaşık %98,3'ünün okullarında yangın alarm sistemi olduğu, %91,2'sinin yangın mücadele ekipmanlarının kullanılabilir durumda olduğunu ve %94,3'ünün ADEP'nin olduğunu bildirmişlerdir. Bu durumdan olası bir yangın olayında katılımcıların derhal yangın alarmına basacağı sonucu çıkarılabilir. Lise öğrencilerinin İSG farkındalık düzeyinin araştırıldığı başka bir çalışmada, öğrencilerin %76,0 (f=150) yangın alarm sisteminden haberdar oldukları rapor edilmiştir (Arıkan, 2018). Öğretmenlerin %74,8'i İSG konusunda fikirlerine danışıldığını belirtmiştir. Gümüş (2016) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, okullarda ve eğitim kurumlarında İSG ile ilgili yapılan faaliyetlerde öğretmenlerin fikirlerinin yöneticiler tarafından toplanmadığını raporlamıştır. İş başı yapılmadan önce

alınması gereken İSG eğitiminin zorunlu olması gerektiğini düşünenlerin %96,1 olduğu belirlenmiştir. Bu durum çalışanların işe başlamadan önce İSG alması gerektiği konusunda fikir birliği olduğunu göstermektedir. Ayrıca iş kazası ve meslek hastalıklarının azaltılmasında İSG eğitimlerinin etkisinin büyük olduğu sonucuna da ulaşılabilir. İnşaat sektöründe çalışan personellerin İSG bilinç düzeyinin araştırıldığı bir araştırma çalışmasında, katılımcıların %90'ından fazlasının personellerin işe başlamadan önce gerekli İSG eğitimi alması gerektiğini ifade ettikleri rapor edilmiştir (Akboğa Kale ve Yanık, 2018). Eğitim kurumlarındaki İSG talimatlarına gereken hassasiyeti gösterenlerin %95,5 olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri ve akademik personellerin İSG algısını inceleyen bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin dörtte üçünün, akademisyenlerin ise beşte dördünün İSG kurallarına gereken hassasiyeti gösterdiklerini ifade ettikleri rapor edilmiştir (Cumhur ve Ahıskalı, 2018). Benzer şekilde İnşaat sektöründe çalışan personellerin İSG bilinç düzeyinin araştırıldığı bir araştırma çalışmasında, katılımcıların %65,0 (f=101) İSG kurallarına gereken hassasiyeti gösterdiğini ifade ettikleri rapor edilmiştir (Akboğa Kale ve Yanık, 2018). İSG kavramının hayatın her aşamasında olduğunu düşünenlerin oranı %94,3 olduğu belirlenmiştir. İSG Ön Lisans programlarında verilen İSG eğitimlerin tehlike algısına etkisini inceleyen bir çalışmada, üniversitede aldıkları eğitimin çalışma yaşamına uyarlanacağını ve bu eğitimin gerekli olduğunu düşünenlerin sayısının yüksek olduğu rapor edilmiştir (Şahmaran ve ark, 2019). Öğretmenlerin %98'nin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldığı belirlenmiştir. Orman ürünleri sektöründe çalışanların İSG algılarını inceleyen bir çalışmada, katılımcıların %93'ünün İSG eğitimi aldığı rapor edilmiştir (Yıldırım ve ark, 2015). Mobilya imalatı yapan firmada görevli personellerin İSG bilinci üzerine gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise katılımcıların %89,2'sinin İSG eğitimi aldıkları rapor edilmiştir (Zor ve ark., 2017). İnşaat sektöründe görev alan personellerin İSG bilinç düzeylerine etki eden faktörleri araştırılan bir çalışmada katılımcıların %92,2'sinin İSG eğitim aldıkları rapor edilmiştir (Akboğa Kale ve Yanık, 2018). Okullarda ve öğretim kurumlarında İSG güvenlik iklimini araştırılan başka bir çalışmada ise katılımcıların %94'ünün İSG eğitimi aldıkları rapor edilmiştir (Demir, 2019). Araştırmaya katılan öğretmenler iş kazası nedenlerini, 326 kişi "Dikkatsizlik", 287 kişi "İhmal" ve 236 kişi ise "Dalgalılık" olarak belirtmiştir. Bu durum literatürde iş kazalarının %88'inin çalışanların güvensiz davranışlarından kaynaklandığı görüşünü desteklemektedir. Katılımcıların okullardaki İSG riskleri hakkında bilgi birikimleri ile yaş değişkeni arasında istatistiksel düzeyde anlamlı farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Bu ilişkilerin düzeyi ise yaş seviyesi arttıkça bilginin

arttığı yönünde saptanmıştır. Bu sonuçlara göre öğretmenlerde yaşın ilerlemesiyle birlikte meslek hastalıkları, mesleki riskler ve okullardaki İSG riskleri hakkında bilgi düzeylerinin de arttığı söylenebilir. İSG bilgilerine katılım arttıkça İSG bilgi düzeyi ve İSG farkındalık düzeyi artmaktadır. İSG eğitimlerinin okullardaki riskleri azaltabileceğine katılan 122 kişi aynı zamanda personellerin İSG’de daha aktif olması gerektiğine katılmaktadır. Belirtilen durum İSG eğitimlerinin personellerin İSG’de daha aktif olmasını desteklediğini göstermektedir.

6331 sayılı İSG Kanunu ile ülkemizde çeşitli çalışmalar aktif hale gelmiştir. Özellikle sanayiden sayılan işyerlerinde İSG alanındaki birçok uygulama çalışmalarının temeli atılmıştır. Ancak iş kazaları endüstriyel tesislerin dışındaki kurumlarda da yaşanmaktadır. Okullarda ve eğitim kurumlarında öğrenciler, öğretmenler ve idari personeller görevlerini yerine getirirken yaralanmalı hatta ölümlü kazalar yaşanabilmektedir. İş kazalarının önüne geçilmesindeki en önemli etken kazaların önlenilebilir olduğu bilincine varılmasıdır. Bu sebeple ilköğretim düzeyinden itibaren İSG alanında eğitim, sunumların verilmesi gereklidir. İSG kuralları, güvenlik kültürü, iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunma ilkeleri, okullarda ve eğitim kurumlarındaki tehlikeler, riskler ve korunma yöntemleri düzenli aralıklar ile öğrencilere, öğretmenlere ve idari personellere verilerek güvenlik bilinci artırılmalıdır. Ayrıca okullarda ve eğitim kurumlarındaki personellerin görüş ve önerileri idari yöneticiler tarafından dikkate alınmalıdır. Personellerin görüş ve önerilerini psikolojik baskı altında kalmadan ve düzenli olarak aktarabileceği sistemlerin kurulması gereklidir. Okullarda ve eğitim kurumlarında özellikle 4-6 Mayıs İSG haftasında ve 28 Nisan Dünya İSG gününde seminer, söyleşi, sunum, sergi, poster ve eğitim programları ile güvenlik kültürü bilincinin oluşturulmasına katkı sağlayacak organizasyonların yapılması gereklidir. Ayrıca okullarda İSG köşelerinin oluşturulması yılın her günü İSG farkındalığı için önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. (2012, 30 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 28339). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6331&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 9 saat servis aracında unutulmuş 3 yaşındaki Alperen yaşamını yitirdi... Servis korsan çıktı (2017, 16 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/9-saat-servis-aracinda-unutulan-3-yasindaki-alperen-yasamini-yitirdi-servis-korsan-cikti-804862>
- Akalp, G. ve Yamankaradeniz, N. (2013). "İşletmelerde Güvenlik Kültürünün Oluşumunda Yönetimin Rolü ve Önemi". *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 3(2), 96-109. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sgd/issue/28022/297526>
- Akboğa Kale, Ö. ve Yanık, S. (2018). "İnşaat sektörü çalışanlarının işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimleri konusundaki bilinç düzeylerini ölçmeye yönelik bir sektörel araştırma". *Sakarya University Journal of Science*, 22(2), 637-649. <http://www.saujs.sakarya.edu.tr/tr/download/article-file/446941>
- Aksoy, S., Çevik, B. ve Çakıcıer, N. (2013). "Gümüşova Meslek Yüksekokulu'nda iş güvenliği bilincinin belirlenmesi". *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 1(1), 69-76. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/56192>
- Akyiğit, E. (2006). *İş Hukuku*. Seçkin Yayınları: İstanbul
- Arıkan, H. (2018). *Mesleki ve teknik lise makine bölümlerinde okuyan öğrencilerin iş güvenliği farkındalık düzeyinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Arpat, B. (2018). "Üst yönetimin iş güvenliği bağlılığını açıklayan değişkenlerin güvenlik kültürü çerçevesinde incelenmesi: Denizli büyükşehir belediyesi örneği". *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16 (1), 290-313. <https://doi.org/10.11611/yead.441998>

- Babaoğlu, Z. (2020). *Mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği algı düzeyinin belirlenmesi (Trabzon örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Başdemir, H. (2016). *Yapı işlerinde meydana gelen iş kazalarının önlenmesinde güvenlik kültürünün önemi* (Yüksek lisans tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Bayrak direği öğrencinin kafasına düştü (2010, 12 Mayıs). Erişim adresi: <https://www.iha.com.tr/haber-bayrak-diregi-ogrencinin-kafasina-dustu-121156/>
- Bazoğlu, M. (2019). *MEB`e bağlı kamu kurumu çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği`ne bakış açısı ile mevcut durumun istatistiksel analizi: Şanlıurfa örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Birken, İ. (2018). *Anaokulu öğretmenlerinin mesleklerine yönelik iş sağlığı ve güvenliği algılarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2006). *Sosyal Bilimler için İstatistik*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Cumhur, A. ve Ahıskalı, H. (2018). "İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları: Hitit Üniversitesi örneği". *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 7(2), 310-319. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/498166>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Çorum'da öğrencinin koluna kapağı kolu saplandı (2015, 29 Eylül). Erişim adresi: <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1134017-corumda-ogrencinin-koluna-kapi-kolu-saplandi>
- Dalyan, H., Dalyan, O., Öztürk, Ö. F. ve Pişkin, M. (2021a). "İş Sağlığı ve Güvenliğinde Yüz Yüze ve Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması". *Karaelmas İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 5(3), 219-228. <https://doi.org/10.33720/kisgd.1009459>
- Dalyan, O., Canpolat, E., Dalyan, H., Öztürk, Ö. F. ve Pişkin, M. (2021b). "Türkiye'de İş Kazası Eksik Bildirimlerinin İncelenmesi". *Karaelmas İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 5(2), 121-132. <https://doi.org/10.33720/kisgd.954724>

- Dede, T. ve Baltacı, Y. (2019). “İnşaat sektöründe iş güvenliği mevzuatlarının algılanabilirliği”. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(3), 1087-1099.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/817294>
- Demir, T. (2019). *Okullarda iş güvenliği iklimi: Rize ili Ardeşen örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Ergül, A. (2020). *Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin iş güvenliği bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi: Çanakkale ilinde uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Eymen, E. (2007). *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. İstatistik Merkezi: Ankara.
- Güler, M., Derin, K. H. ve Şahin, L. (2018). “İş sağlığı ve güvenliği kültürü ve eğitim ilişkisi”. *İş ve Hayat*, 4(8), 311-348.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/isvehayat/issue/48947/679039>
- Gümüş, B. (2016). *Okullarda iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ve öğretmenlerin bu konudaki bilgi düzeylerinin irdelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- İlkyardım Yönetmeliği. (2015, 29 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 29429). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150729-2.htm>
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği. (2013, 25 Nisan). Resmî Gazete (Sayı: 28628). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18318&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genelgesi. (2014, 19 Ağustos). Milli Eğitim Bakanlığı Genelgesi (Sayı: 3450084). Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1705.pdf>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği. (2012, 29 Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 28512). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16925&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri-Şartlar*, (2008). Ankara: Türk Standartları Enstitüsü (TSE).

- İş Sağlığı ve Güvenliğinin Eğitime Entegrasyonu Protokolü. (2019, 11 Ocak). Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı Protokolü. Erişim adresi: https://www.csgeb.gov.tr/media/17270/protokol_a%C3%A7shb_meb_i%C5%9F-sa%C4%9F1%C4%B1%C4%9F%C4%B1-ve-guevenli%C4%9Finine%C4%9Fitime-entegrasyonu_tr_20190110.pdf
- İzmir'de Okulun Bahçe Kapısı Üzerine Düşen 4 Yaşındaki Çocuk (2011, 22 Nisan). Erişim adresi: <https://www.haberler.com/guncel/izmir-de-okulun-bahce-kapisi-uzerine-dusen-4-2672025-haberi/>
- Kara, M. (2015). *Mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan teknik öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği bilgi düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Kayri, M. (2009). “Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64. https://www.researchgate.net/publication/286282915_Arastirmalarda_gruplar_arasi_farkin_belirlenmesine_yonelik_coklu_karsilastirma_post-hoc_teknikleri
- Kılıç, S. (2014). “Etki büyüklüğü”. *Journal of Mood Disorders*, 4(1), 44-46. <https://doi.org/10.5455/jmood.20140228012836>
- Kilitçi, Z. (2018). *Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına ilişkin yönetici görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Küçük çocuk lavabo kurbanı oldu (2010, 12 Mayıs). Erişim adresi: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kucuk-cocuk-lavabo-kurbani-oldu-144400>
- Nişancı, Z. ve Demirören, J. (2020). “Davranış odaklı iş güvenliği uygulamalarının iş güvenliği kültürüne etkisi”. *Journal of Yaşar University*, 15, 21-39. <https://doi.org/10.19168/jyasar.653821>
- Okulun otomatik kapısına sıkışan öğrenci öldü (2010, 3 Haziran). Erişim adresi: <https://www.haberler.com/yerel/usak-ta-foseptik-cukurunda-olu-bulunan-cocuk-4723278-haberi/>

- Öğrencinin Koluna Sınıfın Kapı Kolu Saplandı (2015, 14 Ocak). Erişim adresi: <https://www.haberler.com/guncel/ogrencinin-koluna-sinifin-kapi-kolu-saplandi-6868222-haberi/>
- Özbay, Ö. (2008). “Çapraz tablo analizi nasıl yapılır? Pratik bir açıklama”. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 9(45), 459-470. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/641081>
- Özdamar, K., Odabaşı, Y., Hoşcan, Y., Bir, A. A., Kırcaali-İftar, G., Özmen, A. ve Uzuner, Y. (1999). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- Şahmaran, T., Kar H. ve Arısal İ. (2019). “İş sağlığı ve güvenliği ön lisans programında verilen eğitim ve öğretimin iş sağlığı ve güvenliği algısı üzerine etkisi”. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1797-1827. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/732229>
- Şimşek, F. (2022). *İş sağlığı ve güvenliği dersini alan ve almayan öğrencilerin iş güvenliği kültürü algısının incelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Yenice Meslek Yüksekokulu'nda uygulama* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Taşdemir, C. ve Gür, B. (2021). “Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterliği (Iğdır ili örneği)”. *International Journal of Advances in Engineering and Pure Sciences*, 33(3), 467-477. <https://doi.org/10.7240/jeps.888007>
- Uşak'ta Foseptik Çukurunda Ölü Bulunan Çocuk (2013, 12 Haziran). Erişim adresi: <https://www.haberler.com/yerel/usak-ta-foseptik-cukurunda-olu-bulunan-cocuk-4723278-haberi/>
- Yağımlı, M. (2017). *İş sağlığı ve İş Güvenliği*. Beta Basım-Yayım Dağıtım A.Ş: İstanbul.
- Yangın Tatbikatında Hayatını Kaybeden Onur'un Davasında Karar Çıktı (2014, 28 Ocak). Erişim adresi: <https://www.haberler.com/guncel/yangin-tatbikatinda-hayatini-kaybeden-onur-un-5599936-haberi/>
- Yıldırım, İ., Akyüz, K., Aydın, A. ve Alevli, C. (2015). “Akdeniz Bölgesi orman ürünleri sanayi çalışanlarının iş güvenliği algılarının belirlenmesi”. *Mühendislik Bilimleri ve*

Tasarım Dergisi, 3(3), 213-222. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/195452>

Yiğit, A. (2018). *İş Güvenliği*. Dora Yayıncılık: Bursa

Yivli, İ. (2018). *İstanbul Zeytinburnu ve Fatih ilçelerindeki anaokullarında çalışan öğretmenlerde, iş sağlığı ve güvenliği alanında farkındalık oluşturma uygulamaları* (Yüksek Lisans Tezi). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Zor, M., Yazıcı, H. ve Karakavuz, H. (2017). “Mobilya imalatçılarında iş güvenliği algısı üzerine bir inceleme: Zonguldak ili örneği”. *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 6(3), 1143-1151. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/380818>

EKLER

EK-1

Görev Yapılan Okul :

Yaş Aralığı : ()20-32 ()33-43 ()44-54 ()55-65

Cinsiyeti : ()Kadın ()Erkek

Medeni Durumu : ()Evli ()Bekâr

İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi aldınız mı?

()Evet ()Hayır

İş kazalarının nedenleri nelerdir? (Bu soruda birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

- ()Dikkatsizlik ()Tecrübesizlik ()Dalgınlık
()Tehlikeli İş Ortamı ()İhmal ()Eğitimsizlik
()Tehlikeli Davranış ()Umursamazlık ()Diğer.....

Aşağıdaki soruları size uygun gelen seçeneği işaretleyerek cevaplayınız.	Hiç	Az	Orta	Çok
İşyerinizdeki sağlık ve güvenlik işaretlerinin ne anlama geldiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
Meslek Hastalıkları hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
Mesleğiniz ile ilgili riskler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
İş kazalarında uygulanabilecek ilk yardım uygulamaları hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
Olası bir deprem durumunda yapılması gerekenler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
Yangın esnasında ne yapılması gerektiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
İş Kazası sonucunda ne yapılması gerektiği hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				
İşyerinizde iş güvenliği ile ilgili riskler hakkında bilgi düzeyiniz nedir?				

Aşağıdaki İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili sorulara katılım düzeyiniz nedir?	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili görüş ve önerileri alındığını gözlemliyorum.					
Tüm çalışanlar işe başlamadan önce İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi alması gerektiğini düşünüyorum.					
Çalışan olarak İş Güvenliği Kurallarına gereken hassasiyetleri gösteriyorum.					
İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin belediyelerdeki riskleri azaltabileceğine inanıyorum					
İşyerimizde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda sürekli iyileştirmeler yapılıyor.					
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği'nde daha etkin rol oynaması gerektiğini düşünüyorum					
İş Sağlığı ve Güvenliği'nin çalışma hayatımızı doğrudan etkilediğini düşünüyorum.					
İş Sağlığı ve Güvenliği'nin sadece çalışma ortamında değil hayatın her aşamasında olması gerektiğini düşünüyorum.					

Aşağıda işyeriniz ile ilgili iş güvenliğine yönelik sorular verilmiştir. Uygun gördüğünüz şekilde cevaplayınız.	Evet	Hayır	Bilmiyorum
İşyerinizde kısmi zamanlı görevlendirilen İş Güvenliği Uzmanı var mı?			
İşyerinizde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu var mı?			
İşyerinizde yangın alarm sistemi var mı?			
İşyerinizde olası bir acil duruma karşı eylem planı var mı?			
İşyerinizde İş Güvenliği ile ilgili çalışan temsilciniz var mı?			
İşyerinizde yangınla mücadele ekipmanları (yangın tüpleri, yangın hortumları) kullanılabilir durumda mı?			